СОНЦА:
Усход, заход, даўжыня дня:
Мінск — 4.37, 21.40, 17.03;
Віцебск — 4.19, 21.39, 17.20;
Магілёў — 4.27, 21.30, 17.03;
Гомель — 4.33, 21.19, 16.46;
Гродна — 4.54, 21.55, 17.01;
Брэст — 5.04, 21.45, 16.41.

МЕСЯЦ:
Першая квадра 8 чэрвеня.

ІМЯНІНЫ:
Ісака;
Яна, Ануфрыя.

ЗВЯЗДА

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

12 ЧЭРВЕНЯ 1992 г.
пятніца, № 117 (21895)

● цана 1 рубель

РОЗГАЛАС

ЧАЭС-ІНФАРМ

Паведамляе аддзел знешніх сувязей Чарнобыльскай АЭС
Інфармацыя на 8 гадзін раніцы 11 чэрвеня

На першым энергаблоку ў асноўным завершаны планавы капітальны рамонт. Блок у чаканні настройкі запорна-рэгулюючых клапанаў. Другі энергаблок у рэжыме зняцця з эксплуатацыі. Трэці — на планавым капітальным рамонце. Стан канструкцый і аб'ектаў укрыцця адпавядае нормам, устаноўленым пры іх будаўніцтве. Парушэнняў радыяцыйнага стану, межаў і норм бяспечнай эксплуатацыі няма.

КАМЕНТАРЫЙ ДА КАМЕНТАРЫЯ

ЦІ НЕ ДУРАЦЬ НАШАГА БРАТА?

Пачуў у праграме «Радыё-факт» начальніка ўпраўлення статыстыкі цэн Дзяржкамстата Рэспублікі Беларусь В. Міхно аб павышэнні цэн у 4,3 раза (у красавіку да снежня мінулага года). У тым ліку цэн на харчовыя тавары ў 3,6 раза, нехарчовыя — у 5,3. Падумаў, што спадар Міхно агаварыўся, але ў «Звяздзе» ад 4 чэрвеня чытаю тое самае ад яго ж імя. Вось і вырашыў заняцца матэматыкай: дзе тыя 3—4 разы? Прыклады? Калі ласка.

«Беламор» — 8 рублёў! У колькі разоў?

Элемент сілкавання для кішэннага ліхтарыка або прыёмніка — цана 20 рублёў — колькі разоў?

Шпалеры — 100 рублёў —?

Газета — 1 рубель —?

Сыр клінковы — 60 рублёў.

Хлеб, запалкі, алей, цукар і... усё астатняе.

Мяне не здзіўляюць цэны. Я разумею, калі павышаецца заработная плата і зніжаецца вытворчасць, цэны растуць.

Мяне здзіўляе тое, што Міхно так гаворыць. На каго гэта разлічана? Хіба начальнік упраўлення не ведае сапраўднага становішча? Ці гэта працяг таго, што было: многа збіралі, даілі, перавыконвалі планы, а на справе — хлусня! Зноў працяг «умоўных галоў», «умоўных слоікаў», «умоўных трактараў»? Ці ўсё ў сярэднім? Як раней: слугам народа — усё танна і якасна, а працоўным дорага і дрэнна... А ў сярэднім усім няблага.

Не ведаю, на каго разлічваў спадар Міхно, а, магчыма ён проста забыў, што ў нас у краіне была абавязковая сярэдняя адукацыя, дык табліцу множання многія яшчэ ведаюць Ці не гэтак жа тут, як гаварыў нябожчык Райкін:

— Дураць нашага брата, ой дураць!

З павагай
Мікалай ШАРКО.
г. Салігорск.

ЯК НАС АБСЛУГОЎВАЮЦЬ

КОЛЬКАСЦЬ «ФІРМЕННЫХ» РАСЦЕ

Фірменны гандаль у Крычаве з'явіўся даўно. Першапраходцамі ў гэтай справе сталі і хлебазавод, і завод гумавых вырабаў. Яны адкрылі свае магазіны каля заводскіх прахадных.

Калі цэны значна апярэдзілі заробкі, пакупная здольнасць людзей рэзка знізілася. А тут яшчэ наш не вельмі надакучлівы гандаль не заўсёды клапоціцца, каб прылаўкі былі запоўнены хоць бы дарагім таварам. Таму некаторыя мясцовыя прадпрыемствы вырашылі пачаць наладжваць зносіны з пакупнікамі напрамую, без пасрэднікаў. Тым больш, што гэта выгадна абодвум бакам — не трэба карміць некага яшчэ.

Два ўласныя магазіны будзе мець мясакамбінат. Свой магазін плануе адкрыць таксама масларобчы завод.

Набліжаюцца да завяршэння работы па адкрыццю фірменнага магазіна «Гарант». Ён размесціцца ў цэху занальнага аднайменнага тэхнагандлёвага цэнтра. Тэлевізары, магнітафоны, электрапрыборы, радыётавары — такі няпоўны асартыментны пералік таго, чым будуць там гандляваць. Акрамя таго, па жаданню пакупніка прыбор даставяць дамоў, установяць і дадуць парады па правільнай яго эксплуатацыі. Можна будзе разам з пакупкай тэлевізара аформіць абанемент на яго гарантыйнае абслугоўванне на 3 гады. У штаце магазіна ёсць радыёмеханік-кансультант.

Думае аб адкрыцці фірменнага магазіна і кіраўніцтва мэблевай фабрыкі, прадукцыя якой пачынае карыстацца ўсё большым попытам у рэспубліцы.

Нядрэнная складваецца канкурэнцыя гандлёвым арганізацыям, ці не праўда?

А. БАЛДОЎСКІ.

ПАВЕДАМЛЯЕМ ПАДРАБЯЗНАСЦІ

ТАЙНІК У... БЕНЗАБАКУ

Першага чэрвеня мінулага года на кантрольна-прапускным пункце «Брузгі» мытнікі затрымалі дзве легкавыя аўтамашыны, у якіх намеснік ваеннага каменданта чыгуначнай станцыі Гродна разам са сваімі бацькамі і шваграм, а таксама загадчыкам магазіна «Зрабі сам» Гродзенскага гарпрамгандлю І. Чабатарэвічам спрабавалі перавезці праз мяжу буйную кантрабанду. Амаль год працягвалася следства. І вось нарэшце адбылося пасяджэнне ваеннага трыбунала.

...Пры аглядзе «васьмёркі», за рулём якой знаходзіўся трыццацічатырохгадовы Уладзімір Праватораў, мытнікаў насцярожыла адна «дробязь». Справа ў тым, што бензабак у параўнанні з днішчам аўтамабіля быў не так моцна забруджаны. Ці выпадкова гэта? Вырашылі зняць бак. І вось яшчэ адна нечаканасць. Калі амаль адкруцілі крапежныя балты, бензабак раптам абарваўся. З яго вываліліся металічныя бляшанкі (у якіх, як потым высветлілася, былі гадзіннікі, свярдзёлкі, швейныя іголкі). Па той жа прычыне надзвычай цяжкім аказаўся і бензабак «Масквіча», якім кіраваў бацька У. Праваторава.

Увогуле ў дзвюх аўтамашынах і прычэпе (акрамя бензабакаў у якасці тайнікоў выкарыстоўваліся таксама дэталі багажніка і прычапнога ўстройства) было схавана звыш 500 гадзіннікаў, каля 12 тысяч свярдзёлкаў, 18 тысяч швейных іголак, 200 набораў слясарных інструментаў. А яшчэ — дзесяткі цiскоў, надфіляў...

Дарэчы, у гаражы, які Праватораў разам з Чабатарэвічам выкарыстоўвалі ў якасці складскога памяшкання для самых разнастайных тавараў, толькі адных тэрмометраў было 295, сякер — 77, набораў слясарных інструментаў — 47, фарбапультаў — 16, бензапіл «Дружба» — 4... Кошт

(Заканчэнне на 3-й стар.).

ЭХ РАЗ, ЯШЧЭ РАЗ, НЕ ПРЫЕДЗЕ БОЛЕЙ «ГАЗ»

КОБРЫН (**І. Сідарук**). У вымушаны двухтыднёвы адпачынак давялося пайсці работнікам аўтарамонтнага цэха рамонтна-механічнага завода. З-за рэзкага скачка цэн амаль у сем разоў скарацілася колькасць аўтамабіляў ГАЗ-53, што ставяцца на рамонт. Праўда, адміністрацыя завода прапанавала многім рабочым перакваліфікавацца і заняцца іншымі справамі. Пры гэтым людзей абяцалі працаўладкаваць у межах прадпрыемства. Рабочыя, аднак, не згадзіліся і вырашылі пачакаць лепшых часоў. Між тым, можа стацца так, што хутка ім ужо наогул не будзе гарантавана работа на сваім заводзе...

МІЛЬЁН У «СПОРТЛАТО»!

Вельмі рэдкая ўдача выпала на долю аднаго з жыхароў Гомеля. У папулярнай гульні «Спортлато» ён выйграў мільён рублёў! Упершыню так пашанцавала аматару спорту ў Беларусі, а на тэрыторыі былых рэспублік СССР — гэта другі выпадак.

Такія значныя выйгрышы сталі магчымыя пасля таго, як у гульні «Спортлато» паявіліся новыя ўмовы. Здаецца, што цяпер цікавасць да спартыўнай латарэі стане значна большай, бо тэарэтычна мільён можа выйграць кожны.

(БЕЛТА).

УРУЧЭННЕ НОТЫ

Вербальная нота Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Польшча ўручана 10 чэрвеня намесніку міністра замежных спраў Рэспублікі Беларусь Уладзіміру Астапенку. У ёй гаворыцца аб тым, што генеральны консул Рэспублікі Польшча ў Мінску Эльжбета Смулэк назначана паверaным у справах гэтай краіны ў Беларусі.

Уладзімір Астапенка і Эльжбета Смулэк абмяняліся думкамі аб далейшым развіцці беларуска-польскіх адносін на якасна новым узроўні.

(БЕЛТА).

НА СПАТКАННЕ З РАДЗІМАЙ

ЛІДА. (**Кар. БЕЛТА Канстанцін БАЛАТЭВІЧ**). Праз многія дзесяцігоддзі наведалі родныя мясціны ўраджэнцы Ліды і яе наваколляў, якія ў пошуках лепшай долі ў розныя гады эмігрыравалі за мяжу. Па запрашэнню мясцовага Таварыства польскай культуры сюды прыбылі каля 200 гасцей з Польшчы, Літвы, Латвіі і іншых краін.

Жыхары Ліды падрыхтавалі для землякоў разнастайную праграму, адбыліся сустрэчы ветэранаў другой сусветнай вайны, выпускнікоў гарадской гімназіі, урачоў, педагогаў, былых харцэраў і цяперашніх удзельнікаў гэтага руху.

Госці зрабілі экскурсію па гораду, азнаёміліся з выдатнымі мясцінамі Вільнюса і Навагрудка. Яны прысутнічалі на богаслужэнні, прысвечаным памяці ахвяр другой сусветнай вайны, сталінскіх рэпрэсій. Удзельнікі першай сустрэчы эмігрантаў у Лідзе заклалі ў цэнтральнай частцы горада сасновую алею.

СУСТРЭЛІСЯ ПІСЬМЫ

Хачу вярнуцца ў Беларусь

Паважаная рэдакцыя!

Я афіцэр, служу ў Падмаскоўі. Сам я і мая жонка — з Мінска. Вымушаны звярнуцца да вас таму, што вельмі шмат узнікае перашкод нашаму жаданню вярнуцца ў родны край. Не магу зразумець, чаму маюць магчымасць вярнуцца на радзіму без перашкод (ёсць дагавор і дырэктывы Галоўнага камандуючага УС СНД) афіцэры-прыбалты ці ўкраінцы, калі яны таго пажадаюць, а нам, беларусам, нельга?

У Міністэрстве абароны Рэспублікі Беларусь адмовілі ў пераводзе таму, што «сваіх няма куды падзець». Таму я жадаю звольніцца з Узброеных Сіл, не служыць Расіі, а аддаць свае сілы і веды роднай Беларусі (я праграміст, і мне не трэба перавучвацца). Але ў Маскве адмаўляюць у звальненні з Узброеных Сіл Расіі і ў асабістай размове нават абяцаюць перавесці на Далёкі Усход, дзе недахват афіцэраў. Дзе ж мне шукаць абароны, як не ў Беларусі?.

Я не адзіны, хто хоча вярнуцца ў Беларусь, але не мае магчымасці звольніцца з расійскіх Узброеных Сіл. У мяне ёсць сябры, якія жадаюць вярнуцца ў Бабруйск, Барысаў, Віцебск. Чаму мы, беларусы, не маем абароны з боку сваёй рэспублікі? Мы лічым, што беларускі ўрад павінен паклапаціцца аб такіх, як мы, жадаючых вярнуцца на Беларусь.

З павагай
А. АНІШЧАНКА.

Ад каго нам абараняцца?

Прашу надрукаваць мае думкі і прапановы вось чаму.

Нашы дзяржаўныя мужы прынялі пастанову, у якой гаворыцца, што калі вайсковец праслужыў 15 гадоў, то пры скарачэнні можа атрымаць пенсію ў размеры 40 працэнтаў ад службовага аклада, а пасля 20—55 працэнтаў. Дык куды ж мы ідзём і што будуем? Мы не прававую дзяржаву будуем, а вайсковы лагер. Прывяду прыклад.

Хлопец пасля школы ў 17 гадоў паступіў у вайсковае вучылішча. І ўжо ў свае 32 гады, калі пажадае, можа мець пенсію ў 40 працэнтаў, а ў 37 — 55. Раней у такім узросце польская шляхта толькі жанілася. Сапраўды, чалавек у самай сіле, а мы яму — пенсію. Ды і не самыя лепшыя ідуць пад скарачэнне. А між тым у цывільным жыцці ёсць і цяжкія ўмовы працы, шкодныя для здароўя. Але нікому ў такім узросце ніякіх ільгот няма, дзяржава іх не гарантуе.

Ды, зрэшты, навошта Беларусі армія, тым больш вялікая? Наша Беларусь забруджана радыенуклідамі на 100 гадоў наперад, і каму яна такая патрэбна, дзе людзі хварэюць і паміраюць, як мухі. І ад каго нам абараняцца — ад Расіі, Украіны або Польшчы? Наогул, мы ўсе славяне і нашто нам вайны? Я разумею так: менш ваенных — менш прычын іх распачаць. А то займелі такую армію, што краіну да жабрацтва давялі.

На мой погляд, рэспубліцы трэба мець корпус ці невялікую армію, якія знаходзіліся б у цесным саюзе з расійскім і ўкраінскім войскам, і гэтага было б дастаткова. І так не ведаем, дзе ўзяць грошы, каб дапамагчы дактарам, настаўнікам, работнікам культуры, не дапусціць беспрацоўя.

В. ТАЎКУНОЎСКІ.
г. Гродна.

І не трэба выдумваць іншага...

Апошнім часам асобныя выпадковыя дэпутаты, і нават паўваенныя (інакш іх не назавеш) у сваіх прамовах гавораць, што ворагаў у Беларусі няма, армію можна мець «кішэнную» і танную, усе вароты адчынены... Але гэтыя паны-«краты» з любой прыстаўкай (парта, дэма, дура) усё байкатуюць і крычаць, а што пабудаваць, не ведаюць.

Азірніцеся і паглядзіце, чаму нашы «сябры» капіталісты ні аднаго танка не скарачаюць, а фашысцкія групоўкі (няхай нават невялікія) яшчэ гавораць пра рэванш. Так, сёння на чале ўлады «добры» Коль, а заўтра стане нехта «дрэнны».

У школах Польшчы і Прыбалтыкі нагадваюць пра граніцы вялікіх княстваў аж да Мінска і г. д.

Я хацеў бы пажадаць усім, хто вяршыць наш лёс, глядзець не толькі навокал, але і далей... Вырашаць глабальныя пытанні па прынцыпу японцаў: не спяшаючыся абдумаць, добра вывучыць, зрабіць хутка і якасна, на многія гады наперад. Ва ўсіх сродках інфармацыі павінна гучаць нотка з адценнем: «Мы паважаем усіх, але Расія і Украіна для нас, беларусаў, — надзея і апора». Так, менавіта так, і не трэба выдумваць іншага...

Армія Беларусі ў гэтых умовах павінна быць магутнай, а не кішэннай, таннай. Танных армій не бывае. Як кажуць: танная рыбка — юшка вон...

Яна (армія. — **Рэд.**) павінна быць мабільнай, аднатыпнай па структуры, з найноўшай тэхнікай і знаходзіцца пад «ядзерным парасонам» Расіі.

З павагай
(замест прозвішча— неразборлівы подпіс).
г. Гомель.

АД РЭДАКЦЫІ:

Гэтыя тры пісьмы пошта прынесла разам, у адзін дзень, і ўсе яны на адну і тую ж, сёння вельмі хвалюючую, армейскую тэму. Праўда, пункт погляду на яе аўтары выказваюць самы розны, нават дыяметральна процілеглы. Скажам, можна зразумець занепакоенасць і крыўду афіцэра А. Анішчанкі. Воін жадае вярнуцца ў родную Беларусь, і, як і яго аднапалчане-землякі, гатовы ў сваёй суверэннай, незалежнай рэспубліцы сумленна выконваць вайсковы абавязак, а яму даюць паварот ад варот: маўляў, і сваіх хапае. Само сабой напрошваецца пытанне: «А гэтыя воіны-беларусы, якія па загаду былога Міністэрства абароны СССР закінуты ва ўсе куткі Саюза, якога ўжо няма, што, не нашы, нейкія ўжо чужынцы?»

Вядома, не. Іншая справа, што з пераездам, прызначэннем на далейшую службу ці працаўладкаванне, з жыллём узнікае процьма пытанняў, якія ствараюць надзвычай складаную, вострую і цяжкавырашальную праблему.

Толькі зусім не варта зайздросціць, як гэта робіць В. Таўкуноўскі з Гродна, што сёння (ды ці толькі сёння?) армейскае жыццё—цукар і мёд. Каму-каму, а людзям у ваенных мундзірах зараз служыцца і жывецца ой як нясоладка! І глядзець на іх з пагардай, адмахвацца, як ад непатрэбных, нарэшце, заяўляць: «Навошта Беларусі армія», на нашу думку, самая звычайная паспешлівасць, неразуменне важнасці закранутага пытання.

Нельга пагадзіцца і з некаторымі галаслоўнымі вывадамі аўтара пісьма з г. Гомеля, які пажадаў застацца інкогніта. Ці правамерна бачыць усё ў чорных фарбах, наводзіць цень на ясны дзень?

А ЯКАЯ ВАША ДУМКА АБ ГЭТЫХ ПІСЬМАХ І ЎЗНЯТЫХ У ІХ ПЫТАННЯХ, ПРАБЛЕМАХ, ШАНОЎНЫЯ ЧЫТАЧЫ? ЗАПРАШАЕМ ВЫКАЗАЦЬ СВАЕ МЕРКАВАННІ, ПУНКТ ПОГЛЯДУ І ЦЫВІЛЬНЫХ, І ВАЕННЫХ.
ЧАКАЕМ ВАШЫХ ПІСЬМАЎ-ВОДГУКАЎ!

РАДЫЁ ФАКТ

Інстытут сацыялогіі Акадэміі навук Рэспублікі Беларусь пад кіраўніцтвам Я. Бабосава зрабіў грунтоўны аналіз сацыяльна-палітычнай сітуацыі на Беларусі напярэдадні рэферэндуму. Вось некаторыя даныя: зніжэнне дабрабыту выклікае найбольшую заклапочанасць больш чым у дзвюх трацей насельніцтва рэспублікі. Кожны пяты апытаны гатоў удзельнічаць у забастоўках, кожны адзінаццаты схільны да захопу прадпрыемстваў і збудаванняў.

Прадпрымальнікаў і кааператараў зніжэнне жыццёвага ўзроўню насельніцтва хвалюе ў найменшай ступені. Яны найбольш актыўна падтрымліваюць ідэю правядзення рэферэндуму ў рэспубліцы.

Калі ж улічыць пазіцыю насельніцтва ўсёй Беларусі, то, як высветлілася, становіча да правядзення рэферэндуму на пачатак чэрвеня паставіліся менш трэці (32,7 працэнта) жыхароў Рэспублікі Беларусь. У той жа час адмоўныя адносіны да гэтай акцыі выказалі амаль 44 працэнты рэспандэнтаў. Не змаглі заняць адназначную пазіцыю 20 працэнтаў апытаных.

***

11 чэрвеня ў Мінску пачала работу нарада Міждзяржаўнага пенсіённага фонду Садружнасці Незалежных Дзяржаў сумесна з Пенсіённым фондам Рэспублікі Беларусь.

Абмяркоўваюцца праблемы фінансавання пажылых і састарэлых, пытанні забеспячэння мігрантаў на аснове вопыту Заходняй Еўропы, а таксама дзяржаў былога СССР.

***

Ці пазычыць Калыма мільярд рублёў Пінску? Інтрыгуючае, пагадзіцеся, пытанне, як і сама астранамічная сума, што спатрэбілася нечакана малой сталіцы беларускага Палесся. Справа ў тым, што ў 1987 годзе тут было вырашана пабудаваць міжрэгіянальны завод буйнапанельнага домабудавання каштарысам у 48 мільёнаў рублёў. Як меркавалася, прамысловыя і сельскія прадпрыемствы пяці суседніх эканамічна моцных раёнаў ужо сёлета атрымаюць на свой грашовы пай гатовае пад ключ жыллё. Але, як кажуць у народзе, пачнеш ляніцца — будзеш з торбай валачыцца. Вось так з'явіўся на карце рэспублікі яшчэ адзін даўгабуд. А тым часам бескватэрныя людзі праклінаюць гэтыя гіганцкія амярцвелыя піраміды на ўскраіне Пінска.

***

Галоўны інжынер фабрыкі Дзяржзнак І. Малчанаў выказаў думку, што пазбегнуць дэфіцыту наяўных грошай ва ўмовах росту цэн можна было б пры змене суадносін наміналаў выпушчаных банкнотаў. Замест гэтага Цэнтральны банк загадаў павялічыць выпуск існуючых купюр, і зараз магчымасці Дзяржзнака на мяжы. Ён таксама адзначыў, што з лютага спынена чаканка дробнай разменнай манеты старога ўзору і пачаты выпуск новых манет, у тым ліку вартасцю 1,5 і 10 рублёў.

***

Пра праслаўлены 1985 год, калі пачалася так званая барацьба за цвярозы ўклад жыцця, нагадвае сёння існаванне ў Мінску гарадскога таварыства цвярозасці. Адказны сакратар савета гэтага таварыства Л. Цвяткова сцвярджае, і не без падстаў, што іх арганізацыя патрэбна, бо на сённяшні дзень ніхто ў рэспубліцы, акрамя таварыства, не займаецца праблемамі алкагалізму.

ХАТНЯЯ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ

ВІТАМІННЫ АЛФАВІТ

С, Д

Працягваем публікацыю «вітаміннага алфавіта».

ВІТАМІН С (аскарбінавая кіслата). Водараставаральны. Сутачная норма 50—75 мг (для людзей сталага ўзросту, цяжарных і кормячых жанчын, тых, хто працуе ў гарачых цэхах,—да 100 мг). Вясновая слабасць, стамляльнасць, санлівасць, паніжаны (прыгнечаны) настрой абумоўлены нястачай вітаміну С. Ён не можа сам утварацца ў нашым арганізме, таму неабходна атрымліваць яго з ядой штодзённа. Калі не хапае вітаміну С, зніжаецца ўстойлівасць арганізма да розных захворванняў, у тым ліку да прастудных, затрымліваецца зажыўленне ран, пагаршаецца самаадчуванне, зніжаюцца антытаксічная дзейнасць печані, засваенне вугляводаў, парушаецца і аслабляецца засваенне кіслароду тканкамі арганізма, узнікае крохкасць крывяносных капіляраў і аслабляецца капіляраўзмацняльнае ўздзеянне вітаміну Р. У выніку адбываецца склератычнае змяненне сасудаў, павялічваецца ўтрыманне халестэрыну ў крыві, развіваецца халестэрынавы атэрасклероз, можа назірацца крывацёк з носа. Пастаянная няхватка вітаміну С прыводзіць да захворвання цынгой.

353

Вітамін С знаходзіцца ў асноўным у плодаагародніне, ягадах. **Крыніцы:** свежая плодаагародніна, асабліва шмат яго ў шыпшыне, чорных парэчках, абляпісе, рабіне, мандарынах, лімонах, свежай і кіслай капусце, таматах, бульбе, багатыя вітамінам С таксама радыска, рэпа, цыбуля, пятрушка, хрэн, часнок, морква, буракі, рэдзька, печань, малако (асабліва летняе). Таму скарыстайце ўсе магчымасці — ужывайце больш свежай агародніны, гатуйце стравы з яе толькі ў эмаліраваным, керамічным або з нержавеючай сталі посудзе, закладвайце агародніну ў кіпень, гатуйце пад закрытай накрыўкай — так захоўваецца больш вітаміну С. Добра, калі вы кансервуеце на зіму — у кансервах вітаміны захоўваюцца даўжэй.

ВІТАМІН Д (кальцыферол). Тлушчараставаральны. Сутачная норма 0,025 мг. Можа замяняцца эргастэрынам і сітастэрынам, якія знаходзяцца ў раслінных прадуктах, але пераважна вітамін Д утрымліваецца ў прадуктах жывёльнага паходжання. Надзвычай неабходны для арганізма, асабліва дзіцячага. Ён валодае антырахітычнымі ўласцівасцямі, рэгулюе абмен кальцыю і фосфару ў арганізме. Пры нястачы гэтага вітаміну дзеці хварэюць рахітам, парушаецца развіццё зубоў і касцей, затрымліваецца рост, яны адстаюць у фізічным і разумовым развіцці.

Крыніцы вітаміну Д: яечны жаўток, чорная ікра, селядзец, масла, малако, печань, рыбін тлушч, дрожджы.

Галадаць не рэкамендуецца

Сёлета ўрачы не рэкамендуюць галадаць: 2, 3, 23—25, 29—31 ліпеня, 19—21, 26—27 жніўня, 15—17, 22—24 верасня, 13—14, 19—21 кастрычніка, 9—11, 16—17 лістапада, 6—8, 13—14 снежня. А таксама ў перыяд убывання Месяца (ад поўні да маладзіка).

Дарэчы, галаданне найбольш паказана (нават болей за 7 сутак) тым, хто нарадзіўся пад знакам Казярога, Дзевы. Для Цяльцоў рэкамендуецца толькі пост. Для Авенаў, Ільвоў, Стральцоў, Блізнят, Вадалеяў і Шаляў пажадана кароткае галаданне — 3 дні (але не болей 5). Для Скарпіёнаў, Ракаў, Рыб — не болей 7. Галадаць або пасціць трэба ў перыяд ад маладзіка да поўні.

354

Фольга на кухні

Фольга — цудоўнае вынаходства нашага часу. Тонкая металападобная папера, якая ахоўвае харчовую сыравіну, як посуд, аднак не мае ніводнага з адмоўных бакоў посуду: фольга не акісляецца, яе не трэба мыць, яна лёгкая, кампактная.

* **У фользе можна запякаць** мяса, птушку (але не дзічыну), сыр і брынзу, рыбу, гародніну.

* **У фользе нельга гатаваць** крупы і крупяныя вырабы, грыбы, мяккую надземную зялёную гародніну. Не рэкамендуецца запякаць і фрукты (яблыкі, грушы, айву), бо іх смак не паляпшаецца, а вітаміны пры гэтым поўнасцю знікаюць.

* **Час прыгатавання ў фользе не падпарадкоўваецца звычайным правілам.**

Па-першае, ён залежыць ад гарачыні кожнай канкрэтнай духоўкі. Калі духоўка здольная даваць тэмпературу 380—400 градусаў Цэльсія, то прыгатаванне ў фользе ідзе даволі хутка: у межах 15 хвілін — паўгадзіны. Калі духоўка не дасягае такой тэмпературы, то час прыгатавання кілаграма мяса (адным кавалкам) складае 1 гадзіну ці 1 гадзіну 15 хвілін (цвёрдае старое мяса), кілаграм рыбы — 25—30 хвілін, буйной бульбіны — 20 хвілін, брынзы — 7 хвілін, кураняці — 25 хвілін, курыцы — 40 хвілін, качкі — 45 хвілін — 1 гадзіну.

* **Гатоўнасць правяраецца па паху** і па з'яўленню пачарнення, закуранасці куткоў на згібах фольгі. Адным з першых сігналаў гатоўнасці мясных страў і рыбы можа служыць так званае ўздыманне фольгі (пры ўмове правільнага загортвання).

* **Як жа трэба загортваць у фольгу харчовыя прадукты?**

Птушка, асабліва тлустая (качка) і далікатная, маладая (кураня), можа быць толькі абгорнута фольгай з трох бакоў і адкрыта зверху. Гэтак жа ў яе могуць загортвацца і караняплоды. Поўнае ж загортванне ў фольгу, але без захавання герметычнасці, недапушчальнае. Гэта непазбежна прыводзіць да выцякання соку з прадукту, да яго падсушвання і псавання. Герметычнае загортванне робяць наступным чынам. Для буйных кавалкаў мяса і птушкі абавязкова двайная фольга, з якой

355

складваецца адзін ліст. Прадукт кладзецца на адну з палавін гэтага ліста і свабодна, без нацяжкі, пакрываецца другой палавінай так, што застаецца свабодны край, які трэба некалькі разоў загнуць, каб утварылася герметычнае шво. Затым такія ж швы робяцца па двух іншых баках. Першым закрываецца самы доўгі бок, затым — абодва кароткія. Такім чынам атрымліваецца пакет. Гэты пакет асцярожна абціскаецца вакол змешчанага ў ім прадукту.

* **Мяса перад змяшчэннем у фольгу** трэба абавязкова абсушыць рушніком ці ўкачаць у муку. Акрамя таго, з мяса трэба выразаць косць ці косці, калі яны выпіраюць. Гэта выключная асаблівасць прыгатавання ў фользе. Справа ў тым, што пры запяканні мяса зменшыцца і ападзе. Гэта змяненне аб'ёму непазбежна выкліча рух косці, на якой яно ўмацавана, і косць нарве фольгу нават пры зрушэнні кавалка на 1 міліметр. Нязначная, непрыкметная на першым часе дзірачка хутка прарвецца пад націскам пароў знутры, а гэта прывядзе да псавання ўсёй стравы.

* **Паколькі запечаная ў фользе яда** павінна быць поўнасцю гатовая да падачы на стол, то яна павінна атрымаць перад змяшчэннем у фольгу ўсе неабходныя па рэцэпту прыправы. Але і тут ёсць штосьці незвычайнае. Мяса не соліцца, калі яно пячэцца кавалкам, а мясныя вырабы накшталт фаршу соляцца і прыпраўляюцца ўсім неабходным па рэцэпту. Птушка таксама не соліцца ці соліцца крайне ўмерана, непрыкметна, калі маладая. Рыба соліцца ў некалькі разоў больш, чым звычайна, пераважна буйной соллю (сталовая лыжка — паўтары на кілаграм рыбы), адначасова з рыбай у фольгу закладваецца павышаная доза лаўровага ліста і цыбулі. Упакоўка пры гэтым робіцца не з двайной фольгі, а адзінарная, але двухразовая — перакрываючая швы папярэдняй абалонкі, каб вадкасць, якая ствараецца пры запяканні рыбы, не выцякала. Гародніна не соліцца і не прыпраўляецца нічым, але пасля прыгатавання трэба пасаліць, дабавіць масла, вострых прыпраў ці смятаны.

* **Карыстанне фольгай** з улікам гэтых правіл зробіць прыгатаванне намнога больш прыемным і лёгкім заняткам, чым гэта было для вас у «дафольгавы час».

(З газеты «Советская Кубань»).

356

ПРАДМОВА ДА НЯВЫДАДЗЕНАЙ КНІГІ

Няма й гаворкі пра гаворкі. Без грошай.

Калі лёс закідвае любога з нас у вясковую стыхію, асабліва не ў той бок, адкуль мы родам, непазбежна цягне на параўнанні. І хаты тут ставяць не так, і студні аздабляюць інакш, і агарод вядуць па-свойму... Але самае цікавае ўсплывае ў гаворцы, перасыпанай адметнымі, «тутэйшымі» словамі. Пасылае, напрыклад, свякроў маладую нявестку: «Пайдзі, прынясі малако з варыўні», — а тая круціцца, не ведае ў які бок і кінуцца...

Так што зусім не мае рацыі той, хто лічыць дыялекты моўнай перыферыяй. Мясцовыя гаворкі — гістарычныя вытокі мовы нацыі, і росквіт гэтай літаратурнай мовы праблематычны пры выміранні дыялектаў.

Для іх фіксацыі і вывучэння мовазнаўцы даўно скарыстоўваюць лексічныя (моўныя) атласы: такія карты даюць уяўленне пра тое, дзе якое слова бытуе, дзе як называюцца тыя ці іншыя звяры, птушкі, расліны, пабудовы, з'явы прыроды, народныя святы, ступені сваяцтва і г. д. Падобны атлас ва ўсіх народаў лічыцца адной з самых буйных скарбніц нацыянальнага слоўніка.

Вучоныя Інстытута мовазнаўства імя Якуба Коласа Акадэміі навук Беларусі прысвяцілі дваццаць гадоў супольнай працы збірання матэрыялаў для падобнага «Лексічнага атласа беларускіх народных гаворак». Гэта фундаментальнае даследаванне падрыхтавана ўжо і складаецца з 5 тамоў, якія ўключаюць амаль 2 тысячы лексічных карт і 200 тысяч слоўнікавых адзінак.

Першы том, напрыклад, прысвечаны жывёльнаму і расліннаму свету. Для яго карт адбіраліся назвы не агульнанародныя (тыпу вада, зямля, неба, лес), а тыя, якія ў розных мясцовасцях называюцца па-рознаму. Прыклад — прыведзеная тут карта назвы белага грыба, або баравіка. Карты паказваюць узаемаадносіны паміж дыялектнымі групамі і беларускай літаратурнай мовай і асабліва рэльефна вызначаюць узаемасувязь народных слоў беларускай мовы і яе гаворак з сістэмамі слоў рускай, украінскай, польскай і літоўскай моў. Гэты том, як і іншыя, дае неабходны матэрыял для навуковай тэрміналогіі ў розных галінах. Так, напрыклад, у вуснай мове і на пісьме можна ўжываць падбярозавік, абабак, ляднік, падабабак, грыбок, але ў навуковым выданні трэба пісаць толькі абабка.

Другі том («Сельскагаспадарчая лексіка») поўнасцю прысвечаны адвечнаму занятку беларусаў — працы на зямлі. Каштоўна тое, што ён уключае і матэрыялы, сабраныя яшчэ да аварыі ў самабытным палескім рэгіёне.

Усё пра чалавека (яго назвы па прафесіі, па анатамічных асаблівасцях, па маёмаснаму стану, тэрміны роднасці, назвы хвароб і г. д.) — сабрана ў **трэцім томе.** Гэты том дае магчымасць арыентавацца ў з'явах духоўнай культуры, народных святаў, звычаяў, вераванняў. Карты складзены на ўсе асноўныя рэлігійныя святы, якія адзначаюць праваслаўныя, католікі, а таксама ўніяты. Так, адсюль можна даведацца пра рэгіянальныя асаблівасці назваў святаў «Каляды», «Шчодры вечар», «Вадохрышча», «Вялікдзень», «Сёмуха», «Купалле» і іншых.

У чацвёртым томе («Быт») пракартаграфаваны назвы, звязаныя з будаўніцтвам, сядзібай, ткацтвам, адзеннем, ежай і г. д., што істотна дапаўняе працы нашых этнографаў. Тут прасочваецца традыцыйны жыццёвы ўклад беларусаў, які дае падставы гаварыць аб агульнасці нацыі.

А вось апошні том — больш спецыфічны. Ён раскрывае значэнні асобных слоў, падае іх націск, формы, што дае магчымасць рабіць параўнанні з іншымі славянскімі, а таксама балтыйскімі мовамі.

Атлас рыхтуецца да друку на мінскай картафабрыцы № 2. Першы том павінен выйсці ў свет сёлета ў чацвёртым квартале. Аднак у сувязі з новай эканамічнай сітуацыяй фабрыка запатрабавала ад інстытута аплаты (за 2 тысячы экземпляраў — больш мільёна рублёў), якіх цяпер ні дзяржава, ні наша навуковая ўстанова выдзеліць не могуць. Аўтарскі калектыў пайшоў з шапкай і назбіраў каля 200 тысяч...

На нашу просьбу аказаць фінансавую дапамогу для выдання Атласа адгукнуліся прэзідыум АН Беларусі (100 тысяч рублёў), выдавецтва «Мастацкая літаратура» (57 тысяч рублёў), Беларускі фонд культуры (10 тысяч рублёў), Беларуская праваслаўная царква (5 тысяч рублёў), Мінскі і Брэсцкі педінстытуты, а таксама грамадзяне з Беларусі і з-за яе межаў. Так, айцец Надсан пералічыў 100 фунтаў і 50 долараў, 200 рублёў ахвяравала паверана ў справах Польшчы ў Беларусі Эльжбета Смулэк... Мы ўдзячны ўсім, хто падтрымаў нашу важную навуковую справу і працягваем свой «лінгвістычны марафон».

Грашовыя сродкі просім пералічваць на рахунак Фонду фундаментальных даследаванняў Рэспублікі Беларусь № 700514 (Лексічны атлас) у камерцыйным банку «Беларусь» г. Мінска, МФО 153001795, код 795 і на валютны рахунак № 268070645/001 (Лексічны атлас) у Белзнешэканомбанку г. Мінска.

Усе ахвяравальнікі будуць названы ў Атласе.

Іван ЯШКІН,
кандыдат філалагічных навук, старшы навуковы супрацоўнік Інстытута мовазнаўства імя Я. Коласа АН Беларусі.

ВЫ ЯШЧЭ НЕ ШУКАЛІ ГРЫБОЎ ПА ЛЕКСІЧНЫМ АТЛАСЕ! «ЗВЯЗДА» ПЕРШАЙ ДАЕ ВАМ ТАКУЮ МАГЧЫМАСЦЬ!

БЕЛАРУШЧЫНА

МОВА ДАРОГ

Нерашучы плаціць тройчы

Дайце веры: «Москва» ў рэшце рэшт стала «Масквой» на нашых дарожных указальніках. Неўзабаве адсюль увогуле знікнуць рускамоўныя надпісы. Але гісторыя таго, як беларуская мова адваёўвала тут свае правы — даволі няпростая і павучальная.

Яшчэ да з'яўлення Закона аб мовах 18 мая 1989 года Камісія па нацыянальных пытаннях і міжнацыянальных адносінах Вярхоўнага Савета рэспублікі прыняла рашэнне прадубліраваць надпісы на дарожных указальніках па-беларуску. На практыцы аказалася, што беларускаму слову даволі цяжка падсуседзіцца да рускага. Па-першае, пры стандартнай вышыні літар (30 см) два радкі ўжо не змяшчаліся на ўказальніку і выпадала проста ставіць дадатковы знак... Па-другое, не тое што дарожнікі — нават філолагі не маглі адразу вырашыць: як жа правільна перадаваць мясцовыя назвы па-беларуску.

Амаль праз год Дзяржстандарт СССР даў згоду на тое, каб зменшыць вышыню літар на двухмоўных указальніках. Але вучоныя, да якіх рэспубліканскае аб'яднанне «Аўтамагістраль» звярнулася за канкрэтнымі парадамі ў беларускай перадачы назваў, разводзілі рукамі. «Задача гэта далёка не простая, тым больш ва ўмовах Беларусі, дзе да гэтага часу няма вывераных спісаў назваў населеных пунктаў на беларускай мове. А тыя, што ёсць, — гэта пераклады з рускай або польскай моў...

Такім чынам, для таго, каб скласці «Нарматыўны слоўнік геаграфічных назваў Беларусі», неабходна выканаць вялікі аб'ём работы... «Такую работу можа выканаць калектыў у саставе 6—7 чалавек на працягу паўтара-двух гадоў», — паведамлялася ў лісце з Інстытута мовазнаўства імя Якуба Коласа.

Не атрымалася і на гэтым участку паўнацэннага саюза «навукі і практыкі». «Аўтамагістралі» нічога не заставалася, як дзейнічаць у межах свайго разумення. У аб'яднанні нават абвясцілі конкурс па дубліраванню назваў — з граматамі і прэміямі. І людзі стараліся.

Да канца студзеня 1991 года было перакладзена на беларускую мову каля 80 працэнтаў дарожных знакаў, на што пайшлі амаль усе запасы неабходных матэрыялаў. Нагадаем: гэта быў тур першы, калі беларуская назва ішла пад рускай, нярэдка ў такіх недарэчных дуплетах як: Новый Двор — Новы Двор, Усса — Уса.

Закон аб мовах прынёс Міндарбуду новыя клопаты. Дарожнікам паступіла ўказанне рабіць надпісы на дарожных знаках... спачатку па-беларуску, а потым па-руску (тур другі).

Але, як кажуць, настрой на месцах паспеў згаснуць, ды і адсутнасць дэфіцытных матэрыялаў не дазволіла разгарнуць работу на былым узроўні. Не паспелі ў аб'яднанні падлічыць свае страты ад пераробак, як Міністэрства будаўніцтва і эксплуатацыі аўтамабільных дарог рэспублікі параіла рабіць надпісы толькі на беларускай мове. Вось калі ў «Аўтамагістралі» горка ўсміхнуліся!

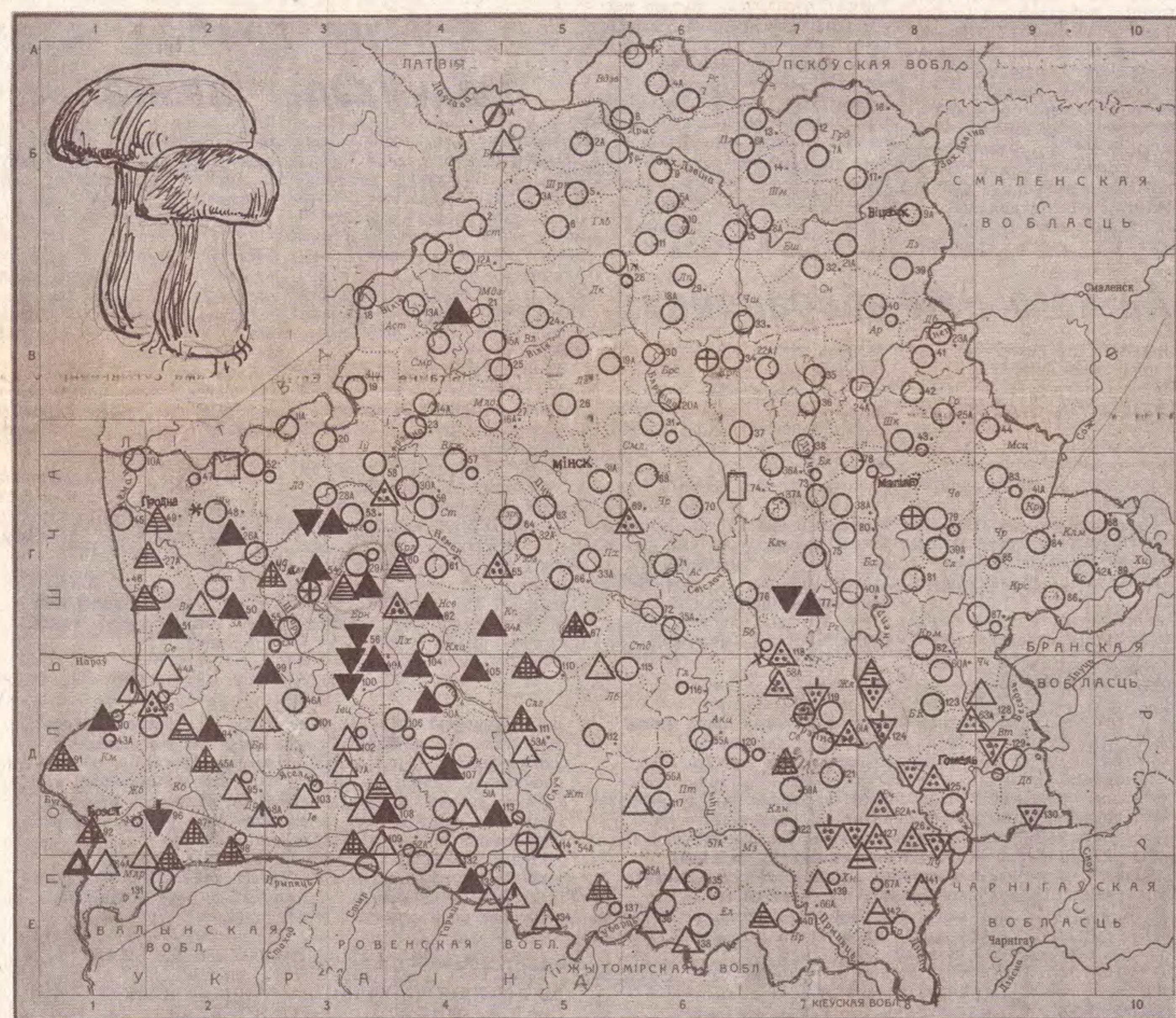
Дубліраванне прыйшло да свайго сумнага фінішу амаль з мільёнам страт для аб'яднання. Іх магло і не быць, каб наша дзяржава больш рашуча дзейнічала ў правядзенні нацыянальнай палітыкі.

Нягледзячы на ўсе цяжкасці, галоўны інжынер аб'яднання «Аўтамагістраль» А. Пігуноў запэўніў, што да пачатку ліпеня ўсе надпісы на дарогах Беларусі будуць заменены на беларускія. Спецыфічнае выключэнне робіцца толькі для трас міжнароднага значэння (тыпу Мінск—Брэст), дзе надпісы будуць падавацца як па-беларуску, так і па-англійску.

Доўга ж мы ішлі да такога цывілізаванага шляху!

Святлана АЗАРЭВІЧ.

◆ БЕЛАРУСКІЯ НАЗВЫ БАРАВІКА

- баравік
- баравы
- баравы баравік
- добрык баравы
- белы грыб
- грыб
- добры грыб
- дабрак
- добрык
- праўдзівы грыб
- праўдзівік
- праўдзівец
- справядлівы грыб
- шчыры грыб
- харошы грыб
- чысты грыб
- сапраўдны грыб
- шчыры добрык
- падбярозавік
- крушынавік

ЗЯМЛЯЦКІЯ СУСТРЭЧЫ

Сонца бацькаўшчыны ў «паўночнай сталіцы»

Пецярбург здаўна засяляўся беларусамі. Тут ёсць вуліцы Беларуская, Бабруйская, Гомельская, Брэсцкі бульвар, Віцебскі праспект, Віцебская плошча, завулкі Гродзенскі, Крычаўскі, Мінскі, Нёманскі, Пінскі...
Пецярбург як з'ява духоўнай культуры фармаваў Каліноўскага і Купалу... Адсюль на пачатку XX стагоддзя прыйшла на Беларусь новая беларуская кніга — пра гэта рупілася выдавецкая суполка «Загляне сонца і ў наша ваконца».

Тры гады назад нашы землякі стварылі ў Санкт-Пецярбурзе Беларускае грамадска - культурнае таварыства. Яно пачало выдаваць і сваю газету — «Родзічы».
Анатоль КІРВЕЛЬ, яе рэдактар, быўшы на днях у Мінску, завітаў і ў «Звязду».

— Спадар Анатоль, у гутарцы з вамі Пецярбург уяўляецца, безумоўна, не «калыскай рэвалюцыі», а калыскай нашага адраджэння. За што сёння вы любіце гэты горад і ўвогуле, кім сябе цяпер лічыце: ленінградцамі, пецярбуржцамі?

— Пытанне «За што я люблю гэты горад?» тут часта паўстае перад кожным. Адказ бывае невымоўным, ён прыходзіць з нейкім летуценным імгненнем, успляскам хвалі, схопленым позіркам з акна тралейбуса, трамвая, ці анёльскім сном дачушкі ў алеях Летняга сада... А калі я спрабую знайсці слова, то выбіраю перш за ўсё — «целесообразность». Гэта якасць, нібы запраграмаваная архітэктурай, усё-такі адчуваецца і ў падыходзе да многіх праблем...

Ведаеце, цяпер ленінградцы пачалі называць сябе піцерцамі. І калі строга падыходзіць да вызначэнняў, мы і ёсць піцерцы, з іх пралетарскай баявітасцю, нават авантурнасцю. Пецярбуржцы з іх высокай культурай, інтэлігентнасцю — гэта пакуль яшчэ вышэйшая планка. Чалавекам такога гарту ўсім нам бачыцца старшыня нашага таварыства вядомы вучоны-гісторык Валянцін Пятровіч Грыцкевіч. Нас проста саграе святло яго асобы, з ім побач, здаецца, лягчэй дыхаць.

— Ваша суполка аб'ядноўвае ў асноўным творчую інтэлігенцыю?

— Не, але не толькі. Напрыклад, Мікола Нікалаеў і Марыся Ткачэнка — супрацоўнікі Нацыянальнай бібліятэкі імя Салтыкова-Шчадрына, Алег Лысенка — супрацоўнік Этнаграфічнага музея, Мікола Антончык — рабочы, Лявон Навасельскі — вайсковец, Аўгіння Кавалюк — настаўніца і паэтка, Янка Чарнякевіч і Віктар Сівуха — мастакі...

З даўнімі пецярбуржскімі суполкамі беларусаў нас лучыць тое, што нашымі сябрамі з'яўляюцца члены сям'і Луцкевічаў — іх пляменніца Марыя Аляксандраўна Чапялёва, яе дачка Маргарыта Пярова. На кватэры Марыі Аляксандраўны мы нядаўна сустракаліся з лідэрамі БНФ Зянонам Пазняком і Юрыем Хадыкам. Гаворка зацягнулася дапазна: госці ж прывезлі такую дарагую нам жывую інфармацыю. Яны расказвалі нам пра сваё бачанне беларускага жыцця, мы высвятлялі ў іх усе падрабязнасці аб набыцці статуса грамадзян Беларусі...

— Які ўдзел вы бераце ў палітыцы?

— Безумоўна, мы маем свае палітычныя погляды, сімпатыі, але таварыства не ставіць палітычных мэт — толькі культурныя, адраджэнскія. Часцей за ўсё мы збіраемся ў сценах Этнаграфічнага музея, абмяркоўваем выстаўкі, фільмы, ладзім канцэрты, сустрэчы-гутаркі. Нядаўна, як вы, напэўна, ведаеце, з нашым удзелам быў устаноўлены памінальны крыж на Левашоўскіх могілках — месцы, дзе пахаваны многія беларусы, ахвяры рэпрэсій.

— У падобных сітуацыях звычайна ўзнікае праблема сродкаў. Хто з боку Беларусі, на вашу думку, здольны аказваць вам падтрымку на дзяржаўным узроўні?

— Міністэрства культуры, мне здаецца, традыцыйна ўяўляе сваю міждзяржаўную функцыю як правядзенне фестываляў, конкурсаў, дзён культуры... Найбольш жа рэальна нам дапамагае Згуртаванне беларусаў свету «Бацькаўшчына», добрыя сувязі ў нас і са Скарынаўскім цэнтрам. Менавіта на гэтыя адрасы мы дасылаем нумары сваёй газеты.

— У мяне была магчымасць пазнаёміцца з яе нумарамі: някепскі прафесійны ўзровень! Побач з цікавай інфармацыяй — рэцэнзіі, дыскусіі, публіцыстыка, цікавыя інтэрв'ю і эсэ... Толькі гледзячы на вашы саматужніцкія выдавецкія сродкі — машынку ды ксеракс — міжволі ўспамінаеш: «Загляне сонца...» Адна заметка з «Родзічаў» запомнілася асабліва: аказваецца, самы папулярны беларус у Пецярбургу — Грынявіцкі...

— І я хачу расказаць чытачам «Звязды», дзе з ім можна сустрэцца. Кааператыў «Хронас» наладзіў у былым музеі рэвалюцыі пастаянную выстаўку васкавых фігур пад дэвізам «Расія: тэрор ці дэмакратыя». Неяк я блукаў сярод яе незвычайна «натуральных» персанажаў — Маркса, Гарбачова, Брэжнева, Сахарава, Махно, іншых славутасцей — і раптам быў утрапёны сустрэчай з інтэлігентным юнаком у чорным доўгім паліто. Наш Грынявіцкі! Відавочна, ён нешта трымае пад крысом, і зараз адбудзецца выбух, па прысуду народавольцаў загіне цар Аляксандр II. Я разумею, што тут наш зямляк выступае ў новым кантэксце, больш складаным, чым тэорыя барацьбы з самаўладдзем. Гэта трагічная постаць таксама нашай нацыянальнай гісторыі, якая тварылася і на пецярбуржскім бруку...

— Спадзяёмся, мы не пачуем адтуль больш ні выбухаў, ні залпаў — найперш будзем чакаць добрых вестак ад родзічаў, землякоў і — свежага паветра праз акно ў Еўропу.

Алена ЦІХАНОВІЧ.

Сам сабе метэаролаг

У выпусках «ХАТНЯЙ ЭНЦЫКЛАПЕДЫІ» 22 і 29 мая і 5 чэрвеня расказвалася аб прыкметах устойлівага яснага надвор'я, аб прыкметах, характэрных для пераходу ад добрага надвор'я да непагадзі, аб прыкметах устойлівай непагадзі. Сёння — заключны раздзел цыкла. У ім расказваецца аб прыкметах ПЕРАХОДУ АД НЕПАГАДЗІ ДА ДОБРАГА НАДВОР'Я.

● **Атмасферны ціск** павышаецца. Але пры хуткім павышэнні паляпшэнне ненадоўга.

● Амплітуда хістання **тэмпературы паветра** павялічваецца. Улетку пераход да добрага надвор'я часта суправаджаецца значным паніжэннем тэмпературы — такі ўплыў робіць праходжанне халоднага фронту. Узімку пры пераходзе ветра ад паўднёва-заходняга напрамку да паўночна-заходняга тэмпература зніжаецца значна, а пры пераходзе ветра ад паўночна-ўсходняга да паўночна-заходняга змяняецца мала.

● **Вецер** мяняецца — ад паўднёва-заходняга праз заходні або ад паўночна-ўсходняга праз паўночны і робіцца больш парывістым. Гэта прыкмета праходжання атмасфернага фронта.

● **Воблачнасць** становіцца пераменнай, у воблаках з'яўляюцца прасветы.

Час ад часу ўсё неба можа пакрывацца нізкімі слаіста-дажджавымі воблакамі. К вечару на захадзе ўтвараюцца прасветы яснага неба. І колер гэтых прасветаў звычайна чыста-блакітны. Перыстыя воблакі набываюць самыя мудрагелістыя формы і знікаюць к вечару. Калі пры павышэнні атмасфернага ціску неба праясняецца хутка і вецер сціхае, то паляпшэнне надвор'я будзе непрацяглым. Гэта характэрна для становішча каля цэнтра цыклона.

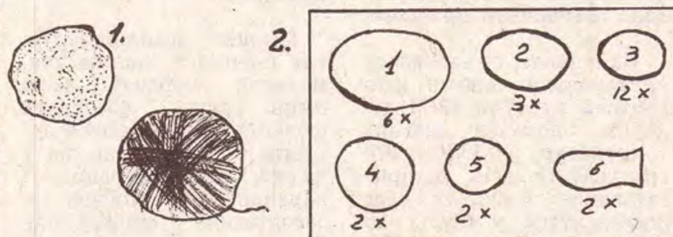
● **Ападкі** могуць часам выпадаць. Дождж або снег ідуць даволі моцна, але скразнога выпадання неназіраецца.

У чатырох выпусках **«САМ САБЕ МЕТЭАРОЛАГ»** мы расказалі аб характэрных прыкметах, якія суправаджаюць працяглыя перыяды добрага надвор'я або непагадзі, змену надвор'я, — атмасфернага ціску, тэмпературы паветра, ветру, воблачнасці, ападкаў і г. д.

Але ж дасведчаныя людзі ведаюць шмат іншых прыкмет — па паводзінах жывёл, птушак, насякомых, па дрэвах і раслінах, па дыму з коміна і г. д. — і даволі дакладна прадказваюць надвор'е. Пра гэтыя прыкметы мы раскажам у наступных выпусках **«ХАТНЯЙ ЭНЦЫКЛАПЕДЫІ».**

ЗРОБІМ ЦАЦКУ САМІ!

Лялька-марыянетка

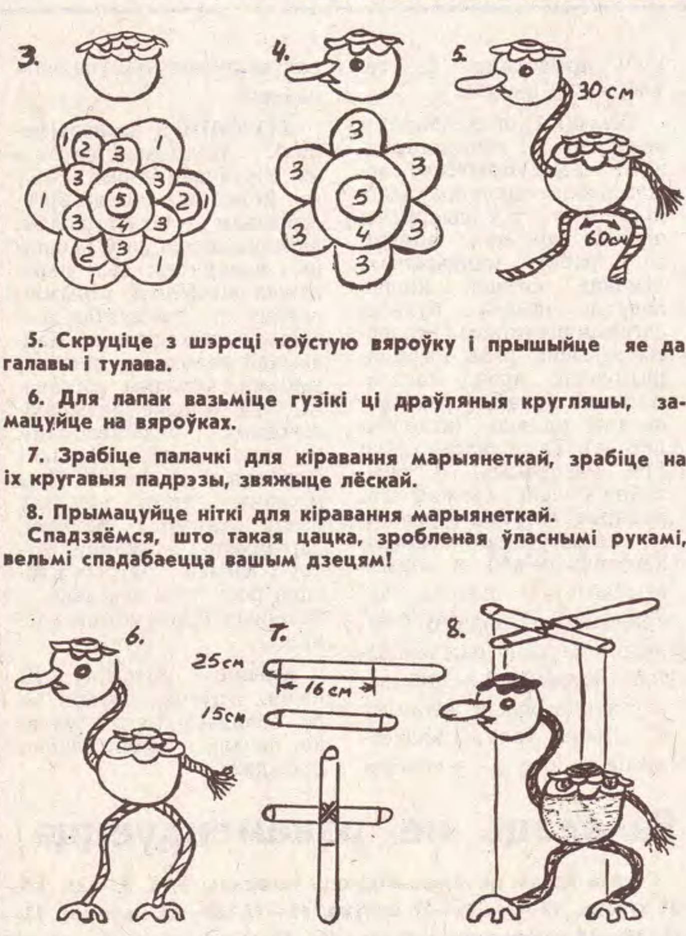

1. З паперы зрабіце па два шары: для галавы і тулава; абмотайце іх шарсцяной ніткай ці шпагатам.

2. Выражце дэталі з каляровага фетра ці іншага жоўтага сукна.

3. Сшыйце дэталі і нашыйце іх на тулава.

4. Сшыйце дэталі і нашыйце іх на галаву. Прышыйце дзюбу і вочкі.

5. Скруціце з шэрсці тоўстую вяроўку і прышыйце яе да галавы і тулава.

6. Для лапак вазьміце гузікі ці драўляныя кругляшы, замацуйце на вяроўках.

7. Зрабіце палачкі для кіравання марыянеткай, зрабіце на іх кругавыя падрэзы, звяжыце лёскай.

8. Прымацуйце ніткі для кіравання марыянеткай.

Спадзяёмся, што такая цацка, зробленая ўласнымі рукамі, вельмі спадабаецца вашым дзецям!

ЗААПАРК У КВАТЭРЫ

Папугаі: кармленне

У мінулым выпуску мы вялі размову, дзе і як будуць жыць вашы папугаі. Цяпер настаў час іх карміць.

Рабіць гэта трэба раніцай штодзённа, у адзін і той жа час, даючы птушкам адразу ўсю сутачную норму ежы. У

час размнажэння гэта робіцца два разы на суткі.

Большасць відаў у няволі з задавальненнем ядуць зернесумесь, якая складаецца з насення розных культурных і дзікіх раслін, пераважна злакавых. Астатнія кармы даюцца ў меншай колькасці і перыядычна.

Асноўным кампанентам (50—60 працэнтаў) сумесі для дробных і сярэдняй велічыні папугаяў з'яўляецца проса: белае, жоўтае і чырвонае. Сюды ж дадаюць авёс, а калі няма — аўсяныя крупы. Частку аўса можна даваць параным, асабліва гэта неабходна ў час выкармлівання птушанят.

Для буйных папугаяў проса і авёс змешваюць у роўных частках. Акрамя гэтага, дадаюць вараную кукурузу (па 20—30 працэнтаў да вагі ўсёй сумесі). Гэтыя птушкі ядуць пшаніцу ў звычайным выглядзе. Можна даваць каласы аўса, мяцёлкі проса і рысу, калі яны ў стадыі малочнай спеласці. Гэта папугаі вельмі любяць.

Каноплі, сланечнік і розныя арэхі з'яўляюцца абавязковай састаўной часткай рацыёну. Але ў зернесумесі іх трэба даваць у абмежаванай колькасці (для буйных — не больш 30 працэнтаў, для дробных і сярэдняй велічыні — 10—12 працэнтаў ад усяго рацыёну), хоць птушкі і аддаюць перавагу гэтаму корму.

Насенне салаты і пустазелля — трыпутніку і дзьмухаўцу — добрая ежа для дробных папугаяў.

УВАГА! Кармы трэба абавязкова прасеяць ад пылу і бруду, прамыць і прасушыць.

Не менш двух-трох разоў на тыдзень трэба даваць дадатковы корм: кашу, садавіну, гародніну, зеляніну, мучных чарвякоў, курыныя звараныя яйкі, тварог, белую булку (змочаную ў малацэ), а таксама пшаніцу прарослую.

Кашы трэба варыць у слаба падсоленай вадзе без масла, яны павінны быць рассыпістымі. Пры іх падачы раз у тыдзень добра дабавіць рыбін тлушч (на 100 г кашы — 0,5 г тлушчу).

Садавіна, гародніна і прарослая пшаніца даюцца ўсім без выключэння папугаям у неабмежаванай колькасці.

Галінкі рабіны, бярозы, вярбы, асіны, ліпы і таполі — таксама карысныя для ўсіх відаў, а неразлучным папугаям — гэта яшчэ і гняздовы матэрыял.

Многія папугаі вельмі любяць свежыя і сушаныя ягады рабіны і парэчак. У клетцы павінен быць і мінеральны корм: крэйда, яечнае шалупінне, попел, кварцавы пясок, драўнінны вугаль. Кухонную соль даваць не трэба — можа быць атручэнне.

РОЗГАЛАС

ТАЙНІК У... БЕНЗАБАКУ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

усяго гэтага вымяраўся дзесяткамі тысяч рублёў (па цэнах на 1 чэрвеня мінулага года). У гаражы таксама захоўваліся абрэз вінтоўкі, патроны рознага калібру і трацілавыя шашкі.

Рыхтаваліся да паездкі ў Югаславію члены гэтай «турыстычнай» групы, паводле іх слоў, даволі доўга і старанна. «Мы дзейнічалі як адна сям'я», — пахваліўся адзін з іх следчаму. І сапраўды, няпроста набыць у наш час столькі дэфіцытных вырабаў. А хіба магчыма зрабіць гэта законнымі шляхамі?! Каналы тут выкарыстоўваліся розныя. Самым для іх даступным быў магазін «Зрабі сам», дзе працаваў загадчыкам Г. Чабатарэвіч. Не пералічыць нават, колькі тавараў перакачавала адсюль у вышэйпамянёны гараж. Праўда, аднойчы дэфіцыт... вярнуўся назад. Справа ў тым, што яшчэ да павышэння цэн у красавіку мінулага года Чабатарэвіч набыў у сваім магазіне 29 інструментальных набораў. А калі яны падаражалі, ён вырашыў зноў іх прадаць, ужо па новай цане, атрыманы ж «навар» паклаў у кішэнь.

Што датычыцца бензабакаў, дык ідэя абсталяваць у іх тайнікі для тавараў прыйшла ў галаву У. Праватараву дзякуючы, як ён сведчыць, нейкаму літоўцу, з якім пазнаёміўся на гродзенскім рынку. Спецыялістаў, якія выканалі гэты незвычайны заказ, знайшоў у гродзенскім аб'яднанні «Азот». Адначасова Праватараў зрабіў яшчэ адну афёру, падрабіўшы дакумент на права вывазу за мяжу валюты.

Ну і які ж вынік? «Масквіч» і кантрабанду канфіскавалі ў даход дзяржавы. Праватараў атрымаў два гады, а Чабатарэвіч — год і два месяцы пазбаўлення волі, прычым абодва — умоўна. Пры гэтым трыбунал палічыў магчымым нават не пазбаўляць першага воінскага звання, а другога — работы на пасадах, звязаных з матэрыяльнай адказнасцю. Улічылі і сямейнае становішча падсудных. Чабатарэвіча, напрыклад, пашкадавалі таму, што яго сям'я, ці бачыце, мае грашовыя даўгі. Таму ў яго канфіскавалі толькі 7 флаконаў туалетнай вады...

Барыс ПРАКОПЧЫК.

КАМУНІСТЫ Ў САВЕЦЕ НАЦЫЯНАЛЬНАСЦЕЙ ЗАБЛАКІРАВАЛІ АБВЯШЧЭННЕ ДНЯ НЕЗАЛЕЖНАСЦІ РАСІІ СВЯТОЧНЫМ ДНЁМ

Савет Нацыянальнасцей Вярхоўнага Савета Расійскай Федэрацыі заблакіраваў прынятае раней Саветам Рэспублікі рашэнне аб тым, каб аб'явіць дзень прыняцця Дэкларацыі аб дзяржаўным суверэнітэце Расіі 12 чэрвеня святочным (нерабочым) днём.

Пасля бурных дэбатаў па гэтаму пытанню за аб'яўленне 12 чэрвеня святочным (нерабочым) днём прагаласавала толькі 44,3 працэнта членаў палаты. Такім чынам застаецца ў сіле рашэнне, прынятае 6-м з'ездам народных дэпутатаў Расіі, які аб'явіў 12 чэрвеня нерабочым, але не святочным днём.

НАЦЫЯНАЛ-ПАТРЫЁТЫ І КАМУНІСТЫ РЫХТУЮЦЬ ДА ДНЯ НЕЗАЛЕЖНАСЦІ РАСІІ АНТЫЎРАДАВЫЯ АКЦЫІ

Мітынг ля тэлецэнтра «Астанкіна» 12 чэрвеня, які арганізаваў рух «Працоўная Расія», плануецца пераўтварыць «ва ўсенароднае веча народаў СССР», паведамілі «Інтэрфаксу» ў штабе руху. За такі сцэнарый выказаліся «члены Народнай думы», выбраныя на «вечы» 17 сакавіка ў Маскве. Сярод іх лідэр Расійскай камуністычнай рабочай партыі Віктар Анпілаў, генерал Альберт Макашоў, тэлерэпарцёр Аляксандр Няўзораў — усяго 7 чалавек. У сваёй адозве яны прапанавалі «савецкім грамадзянам, каму неабыякавы лёс Айчыны», прыбыць у Маскву 12 чэрвеня. Адначасова з гэтай акцыяй на месцах плануюцца мітынгі салідарнасці з патрабаваннямі неадкладнай адстаўкі ўрада.

Для «выратавання айчыны» дума лічыць неабходным выбраць 12 чэрвеня «кіраўніка СССР», сфарміраваць урад «народнага даверу». Сярод яго першачарговых задач — закрыццё граніц СССР, адмена камерцыйных цэн і забарона спекуляцыі пад страхам пакарання смерцю.

12 чэрвеня ў Маскве таксама пройдзе Рускі нацыянальны сабор, які арганізуюць народна-патрыятычныя партыі і рухі. Ён адкрыецца ў 10 гадзін у Доме саюзаў. Па наяўных у «Інтэрфакса» звестках, у другой палавіне дня ўдзельнікі сабора павінны далучыцца да мітынгу ля тэлецэнтра «Астанкіна».

ВА УЗБЕКІСТАНЕ РЫХТУЮЦЦА ДА СВЯТКАВАННЯ ЮБІЛЕЮ БЫЛОГА ЛІДЭРА РЭСПУБЛІКІ РАШЫДАВА

Пастанову «Аб падрыхтоўцы і правядзенні 75-годдзя з дня нараджэння Шарафа Рашыдава» (былы першы сакратар ЦК Кампартыі Узбекістана) прыняў днямі ўрад рэспублікі. У дакуменце, падпісаным прэзідэнтам Ісламам Карымавым, ухвалены прапановы працоўных Джэзакскай, Самаркандскай, Сырдар'інскай абласцей, горада Ташкента, творчай інтэлігенцыі і грамадскасці рэспублікі аб шырокім святкаванні 75-годдзя з дня нараджэння вядомага дзяржаўнага дзеяча, пісьменніка Шарафа Рашыдава».

Пастановай зацверджаны састаў юбілейнай камісіі. Яе ўзначаліў Ісмаіл Джурабекаў — першы віцэ-прэм'ер рэспублікі. У саставе камісіі — прэс-сакратар прэзідэнта Узбекістана Шаўкат Ях'яеў, шэраг іншых работнікаў апарату прэзідэнта, хакімы абласцей, кіраўнікі арганізацый, гаспадарак, дзеячы літаратуры і мастацтва, вучоныя, ветэраны вайны і працы.

ВЫ ХОЧАЦЕ «АСТРУ» ПА 4 РУБ. 50 КАП.?

Тады правядзіце рэвізію ў сваіх папяровых запасах і занясіце або завязіце макулатуру на прыёмныя пункты аб'яднання «Мінсккааптрусгасрэсурсы». Менавіта тут яшчэ застаўся рэдкі аазіс дзяржаўных цэн.

Аб'яднанне, як паведамляюць шматлікія яго аб'явы, «рэзка павялічыла» закупачную цану на папяровую і кардонную макулатуру ажно да 60 капеек за кілаграм. А што такое сёння 60 капеек! І нават 12 рублёў за 20 кілаграмаў!

Вось і прываблівають нарыхтоўшчыкі ўвагу здатчыкаў цыгарэтамі «Астра» па «старой» цане 4 рублі 50 капеек (гэта козыр нумар адзін), накрыўкамі па 1 рублю 70 капеек (гэта крыху меншы козыр), а потым ужо ўсялякімі «Тарзанамі», «Каралевамі Марго» і іншымі кніжнымі псеўдадэфіцытамі. Бо гэтыя кнігі можна набыць практычна ў кожнай камерцыйнай кнігарні.

І ў які ўжо раз паказваюць яны сваё няўменне (або нежаданне?) весці нарыхтоўку другаснай сыравіны, па-сапраўднаму ўлічваючы інтарэсы ўсіх, як кажуць, зацікаўленых бакоў і не дыскрэдытуючы саму ідэю эканоміі каштоўнай сыравіны.

В. НАЛІМАЎ.

А НЯЧЫСТЫМ ТРУБАЧЫСТАМ...

ЛУНІНЕЦ. З 5 чэрвеня тут аб'яўлены «месячнік чысціні», вынікі якога будуць падводзіцца раз у тыдзень. Асобныя жыхары дамоў і кіраўнікі прадпрыемстваў, тэрыторыя вакол якіх забруджана, будуць карацца штрафамі, а самыя дбайныя гаспадары атрымаюць падарункі. «Месячнік чысціні» прысвечаны Дню горада, які хутка будзе адзначацца.

ЭКАНОМІКА — ПА-ЗА ПАЛІТЫКАЙ

«Я не чакаў, што Міжнародны кангрэс прамыслоўцаў і прадпрыемцаў, які прайшоў у Мінску, акажацца настолькі прадстаўнічым», — такімі словамі адкрыў прэс-канферэнцыю, якая адбылася вечарам 9 чэрвеня, старшыня-каардынатар Савета МКПП, прэзідэнт Расійскага саюза прамыслоўцаў Аркадзь Вольскі. Ён паведаміў, што ў рабоце кангрэса прынялі ўдзел 18 дзяржаў. Былі прадстаўлены краіны Садружнасці, Балтыі, Балгарыі, Венгрыі, Польшчы. «Галоўная мэта сустрэчы — далейшае яднанне прамыслоўцаў і прадпрыемцаў, развіццё гарызантальных сувязей — дасягнута», — заявіў Аркадзь Вольскі.

І сапраўды, адзін дзень работы кангрэса аказаўся надзвычай плённым. Разгледжаны пакет дакументаў, якія вызначаюць першачарговыя дзеянні МКПП ва ўмовах нарастання крызісных з'яў у эканоміцы.

Аркадзь Вольскі паведаміў прадстаўнікам сродкаў масавай інфармацыі, што падрыхтаваныя кангрэсам дакументы будуць прадстаўлены на разгляд кіраўнікоў урадаў СНД, якія збяруцца ў Мінску 26 чэрвеня.

У прэс-канферэнцыі прынялі ўдзел прадстаўнікі Беларусі, Казахстана, Кыргызстана, Малдовы, Расіі і Украіны.

Адказваючы на шматлікія пытанні журналістаў, яны выказалі аднадушную думку: эканоміка павінна быць па-за палітыкай. Адзначалася, што ва ўзнікшай сітуацыі большасць таваравытворцаў аказаліся заложнікамі палітыкі «проб і памылак». Урадавыя і дзяржаўныя структуры, будучы ўцягнутымі ў палітычныя гульні, часта паглыбляюць працэс разрыву гаспадарчых сувязей не толькі паміж прадпрыемствамі, але і галінамі розных дзяржаў. Удзельнікі прэс-канферэнцыі адзначылі: прамыслоўцы і прадпрымальнікі, якія сабраліся ў Мінску, аб'яднalі намаганні, каб спыніць спад прамысловай вытворчасці і стабілізаваць эканоміку незалежных дзяржаў.

Ларыса ЛАЗАР, кар. БЕЛТА.

СВІРЫДЭНКА Уладзімір Іванавіч

9 чэрвеня 1992 г. на 47-м годзе трагічна абарвалася жыццё генеральнага дырэктара дзяржаўнага прадпрыемства «Захадтрансгаз» Уладзіміра Іванавіча Свірыдэнкі.

Уладзімір Іванавіч пайшоў з жыцця ў росквіце гадоў, калі творчыя здольнасці чалавека раскрываюцца найбольш ярка. Уся яго працоўная дзейнасць звязана з развіццём і станаўленнем газавай прамысловасці. З 1970 года, пасля заканчэння Харкаўскага політэхнічнага інстытута, ён працаваў у аб'яднанні «Поўначгазпрам», дзе прайшоў шлях ад рабочага да галоўнага інжынера. У 1987 годзе назначаны генеральным дырэктарам вытворчага аб'яднання «Захадтрансгаз». За 5 гадоў работы на гэтай пасадзе Уладзімір Іванавіч унёс вялікі ўклад у развіццё газазабеспячэння рэспублікі і асабліва ў будаўніцтва магістральных газаправодаў, газаправодаў-адводаў, першых станцый па запраўцы аўтамабіляў газавым палівам, у газазабеспячэнне раёнаў, што падвергліся радыеактыўнаму забруджванню, і іншых рэгіёнаў. Вялікая работа праведзена ім у калектыве аб'яднання па вырашэнню сацыяльных праблем.

Смерць гэтага на дзіва добрага і надзвычай працавітага чалавека вострым болем адгукнулася ў сэрцах тых, хто ведаў яго і працаваў побач з ім.

Светлая памяць аб Уладзіміру Іванавічу Свірыдэнку назаўсёды захаваецца ў нашых сэрцах.

Брыль С. В., Косцікаў М. М., Герасімаў В. В., Дубовік М. І., Мачарнюк М. П., Сухін Я. І., Марушкевіч Ф. Ф., Піменаў І. В., Аскальдовіч К. А., Ардашнікаў В. У., Аляшкевіч Т. С., Ліскевіч П. М., Крот Ю. С., Галачкін В. І., Герасімчык М. М., Гусеў В. М., Ладыжына Т. М., Аляксееў В. С., Сапегін К. К., Грыгарчук Б. В., Сухачоў В. І., Крыпіневіч М. Л., Каваленка У. У.

● РАДЫЁПЕРАХВАТ

«БІ-БІ-СІ»

* Барыс Ельцын, выступаючы на нарадзе вышэйшага каманднага саставу арміі і флота, заявіў, што не бачыць альтэрнатывы паскораным эканамічным рэформам, што ажыццяўляюцца цяпер расійскім урадам. Прэзідэнт Расіі падкрэсліў пры гэтым, што першы віцэ-прэм'ер урада Ягор Гайдар карыстаецца ягонай поўнай падтрымкай, і альтэрнатывы ягонай камандзе таксама сёння няма. Любое прыпыненне рэформ будзе пагібельным для Расіі, падкрэсліў Ельцын. Са спасылкай на прэзідэнта Інтэрфакс перадае, што ўсе тры новыя члены расійскага кабінета, назначаныя нядаўна, Шумейка, Чарнамырдзін і Хіжа, таксама з'яўляюцца прыхільнікамі рэформ. Па словах Ельцына, усе трое абяцалі яму ні пры якіх абставінах не ўносіць расколу ў работу Гайдара.

* Былы мэр Масквы Гаўрыіл Папоў заявіў, што ён застаўся б на сваім пасту да канца тэрміну, калі б прэзідэнт Расіі Барыс Ельцын прадаставіў яму больш паўнамоцтваў у справе ажыццяўлення рэформ. У гутарцы з журналістамі Папоў зазначыў, што ён чатыры разы звяртаўся да Ельцына з падобнымі запатрабаваннямі, пачынаючы з 1990 года. Апошні раз — у кастрычніку мінулага года, калі кансерватыўная частка дэпутацкага корпуса ў расійскім парламенце блакіравала прыняцце закона аб прыватызацыі. Па словах Папова, першачарговая задача яго пераемніка Юрыя Лужкова — зноў паставіць гэта пытанне перад Ельцыным.

* Палата прадстаўнікоў кангрэса ЗША прыняла рэзалюцыю, якая заклікае ўрады былых савецкіх рэспублік ажыццявіць палажэнні аб правах чалавека, якія ўтрымліваюцца ў дакументах Нарады па бяспецы і супрацоўніцтву ў Еўропе. Як указаў кангрэсмен Хойер, які прапанаваў гэту рэзалюцыю, парушэнні правоў чалавека ў былым СССР усё яшчэ існуюць. У якасці найбольш сур'ёзных парушэнняў Хойер прывёў вайну паміж Азербайджанам і Арменіяй, а таксама нацыянальныя беспарадкі ў Малдове і Грузіі.

РАДЫЁ «СВАБОДА»

* Артылерыйскі абстрэл сталіцы Босніі і Герцагавіны Сараева аднавіўся з ранейшай сілай і жорсткасцю. Сербскія сілы вядуць інтэнсіўны ракетна-артылерыйскі агонь па гораду. Шэраг памяшканняў ахоплены агнём, у многіх раёнах няма вады і электрычнасці. Учора з Бялграда ў Сараева адбыла група назіральнікаў ААН. Яны паспрабуюць забяспечыць дзейнасць сараеўскага аэрапорта, які павінен пачаць прыём грузаў гуманітарнай дапамогі. Адбыліся таксама сутыкненні ў Харватыі, баі праходзілі вакол Загрэба і Осіека.

* На паўночным захадзе Італіі сутыкнуліся два цягнікі, у выніку чаго адзін пасажыр загінуў, а тры атрымалі раненні.

* У італьянскай газеце «Уніта» апублікавана інтэрв'ю міністра інфармацыі і віцэ-прэм'ера Расіі Міхаіла Палтараніна. Яно ўтрымлівае заяву аб тым, што ва ўрада Расіі ёсць цэлы шэраг дакументаў, што сведчаць аб дачыненні Міхаіла Гарбачова да розных непрыстойных дзеянняў КПСС і Савецкай дзяржавы ў мінулым. Гэта і падтрымка тэрарыстычных арганізацый, утрыманне заходніх кампартый, афганская ваенная кампанія і інш. «Свет здрыганецца, даведаўшыся аб злачынствах Гарбачова», — такая адна з заяў Палтараніна. Размова вядзецца аб продажы алмазаў, золата, дапамозе замежным тэрарыстычным арганізацыям...

РАДЫЁ «ФРАНС ІНТЭРНАСЬЯНАЛЬ» (RFI)

* Прэзідэнт Украіны Леанід Краўчук аддаў загад правесці расследаванне прычын выбуху на шахце непадалёку ад Краснадона, у выніку чаго загінула не менш як 46 шахцёраў, а сем чалавек прапалі без вестак. Сцвярджаюць, што выбух адбыўся ў выніку загарання метану.

* Урад Францыі звярнуўся да кіраўнікоў краін «вялікай сямёркі» з прапановай стварыць міжнародны фонд садзейнічання развіццю фундаментальных навук у краінах Садружнасці Незалежных Дзяржаў. На думку Францыі, гэты фонд павінен спрыяць умацаванню фінансавай базы былога Саюза ССР, а таксама папярэдзіць уцечку мазгоў з рэспублік Садружнасці.

Пачаўся чэмпіянат Еўропы па футболу. Момант гульні паміж камандамі Швецыі і Францыі.
Здымак зроблены з экрана тэлевізара.

Фота М. АМЕЛЬЧАНКІ.

СПІРТАМАНІЯ

ЛУНІНЕЦ. У магазінах горада з'явіліся літровыя бутэлькі са спіртам. Кошт адной дозы «зялёнага змея» складае «ўсяго» 468 рублёў. Аднак, нягледзячы на моц напітку і яго кошт, «супералкагольнае» зелле карыстаецца вялікім попытам. Некаторыя аматары купляюць па дзесяць і больш бутэлек за адзін раз. Дарэчы, усяго райспажыўсаюзам закуплена 10.000 бутэлек са спіртам, што з'яўляецца нядрэннай падмогай як аматарам спіртнога ў наталенні смагі, так і працаўнікам гандлю ў атрыманні прыбытку.

Па «Розгаласу» дзяжурылі: А. Сланеўскі. С. Сулкоўскі, І. Шчучэнка.
Тэл. 32-44-02, 32-43-03.

Кераміка. Гэта так прыгожа...

Посуд з керамікі прываблівае сваёй непаўторнай прыгажосцю, ён упрыгожвае самую звычайную кухню, надае ёй асаблівы каларыт. Зараз у продажы ўсё часцей з'яўляюцца керамічныя вырабы — наборы для малака, кубкі для піва, талеркі, міскі, гаршчочкі для смажаніны. Посуд з керамікі не толькі вельмі прыгожы, але і зручны, гігіенічны. Агародніна, мяса, бульба з грыбамі, прыгатаваныя у гаршчочку, асабліва смачныя: стравы даўжэй захоўваюць духмянасць, менш разбураюцца пры цеплавой апрацоўцы вітаміны і мінеральныя солі. Але пры карыстанні керамічным посудам трэба ведаць і захоўваць некаторыя правілы.

Так, па-першае, міску ці гаршчочак, у якім збіраецеся гатаваць, трэба пакласці на 15 хвілін у халодную ваду, каб поры посуду насыціліся вільгаццю — тады гатаванне будзе больш сакавітым. Новы посуд таксама вымочвайце ў вадзе, але яшчэ даўжэй — гадзіну. Памятайце, што гатаваць у керамічным посудзе на канфорцы нельга, а толькі ў духоўцы, прычым ставіць гаршчочак трэба ў халодную духоўку, паступова павялічваючы агонь ці тэмпературу ў электрычнай печы.

Калі ў страву, якая гатуецца, трэба дадаць вады, то далівайце толькі гарачую — ад халоднай гаршчочак можа трэснуць. Не стаўце гарачы керамічны посуд на халодную паверхню па той жа прычыне.

Догляд за керамікай просты, але мыць яе трэба асцярожна, каб не пашкодзіць паверхню. Не выкарыстоўвайце для гэтага драцяную мачалку або ёрш. Лепш за ўсё наліце ў міску або гаршчочак гарачай вады і мыйце шчоткай з мылам. Моцна забруджаны або тлусты посуд напоўніце халоднай вадой з дабаўленнем воцату, закрыйце накрыўкай і пастаўце ў халодную духоўку, паступова павялічваючы агонь. Праз паўгадзіны духоўку выключыце, дайце посуду астыць, а потым памыйце з мылам і добра спаласніце.

Мы спадзяёмся, што, выкарыстаўшы гэтыя практычныя парады, вы надоўга захаваеце прыгажосць керамічнага посуду і яго карысныя ўласцівасці.

Парады эканомным жонкам

Уменне «добра жыць» заключаецца ў здольнасці падтрымліваць і павышаць пэўны ўзровень дастатку. Гэта азначае, што ў добрым доме ўсё своечасова пафарбавана, адрамантавана, прыбрана. Усё, што можна перарабіць ці аднавіць, добры гаспадар не выкіне, а знойдзе кожнай рэчы новае прымяненне. І не толькі з меркаванняў эканоміі. Рэчы, зробленыя сваімі рукамі, надаюць дому непаўторную чароўнасць і ўтульнасць. Цяга ж да ўсяго новага, «з іголачкі» тоіць небяспеку таго, што быт стане халодным, гасцінічным, яго пакіне душа. Да таго ж, выкідваць боты з натуральнай скуры, няхай нават старыя, ці шматлікія дзіцячыя рэчы з бавоўны, якая цяпер так цэніцца, не па-гаспадарску. І таму давайце рамантаваць!

Усяго за паўгадзіны...

...можна павялічыць памер куртачкі ці камбінезона, з якіх дзіця вырасла. Для гэтага ад шарсцяных старых шкарпэтак, якія ўжо цяжка зацыраваць, адрэжце верхнюю частку, як правіла, зусім цэлую, і моцна прышыйце адрэзаным канцом да абшлага, гумкай уніз. Атрымаецца зручная вязаная манжэта: гумка шчыльна аблягае запясце. Гэтак жа падоўжваецца ніз штаноў;

***

...са старога плашча тыпу «балоння» атрымаецца важная для малыша рэч — штаны вельмі простага свабоднага крою з гумкамі на таліі і на шчыкалатках. Надзяючы іх дзіцяці на звычайныя штаны, можна быць спакойным: яму не страшныя вільгаць і бруд;

***

...з дзіцячых калготак са зношаным следам атрымаюцца выдатныя трусікі. Месцы зрэзу лепш абшыць палоскай тонкай яркай тканіны;

***

...з паўзункоў, якія дзіця, канешне ж, не паспявае зношваць, робіцца практычнае адзенне для малыша, які толькі навучыўся хадзіць, — так званыя «пясочнікі». Пасля таго, як вы абрэжаце паўзункі крыху вышэй калена і ўпрыгожыце зрэз тасьмой, гэтыя мяккія баваўняныя штонікі са шлейкамі ці завязкамі (у залежнасці ад таго, як былі пакроены паўзункі) яшчэ выдатна паслужаць дзіцяці;

***

...лёгка выкраіць квадратныя ці авальныя латкі са старой скураной сумкі, пальчатак, чаравікаў. Яны добра глядзяцца на вязаных рэчах — світэрах, пуловерах. Прычым паставіць іх можна яшчэ да таго, як локці пратруцца. Латкі не

толькі падоўжаць тэрмін адзення, але нават упрыгожаць яго, варта толькі прыладзіць іх буйной прашыўкай тоўсткай ніткай кантраснага колеру ці ў тон тканіны. Сучасная мода рэкамендуе падобнага роду дэкаратыўныя элементы і ў дзіцячым, і ў дарослым адзенні. Калі ў сына ці дачкі парваліся джынсы на каленях, скураныя латкі таксама будуць дарэчы. А маленькія кавалачкі скуры добра падкласці з левага боку да паліто ці касцюма, прышываючы гузік: тканіна не будзе выцягвацца і рвацца;

***

...можна абнавіць мужчынскую кашулю з доўгімі рукавамі, у якой знасіліся манжэты. Адрэжце каўнер у тым месцы, дзе ён пераходзіць у стойку, край акуратна загніце і прастрачыце. Рукавы таксама адрэжце, падвярніце, прастрачыце. Атрымалася летняя кашуля з моднай стойкай. Прапануйце такі варыянт свайму даросламу сыну, мужу ці брату — ім спадабаецца.

***

Любая дробязь, якую вы ўжо гатовы выкінуць як старую і непатрэбную, можа на нешта спатрэбіцца. Напрыклад, у футляр ад выкарыстанай памады ўстаўце кавалачак мелу, якім вы карыстаецеся пры раскроі тканіны, і рукі не будуць пэцкацца. А старую цырату можна выкарыстаць для выкраек, яны будуць больш даўгавечныя, чым папяровыя. Так што давайце думаць, перш чым выкідваць. **Упэўнены: вы можаце падзяліцца мноствам маленькіх адкрыццяў, якія будуць цікавыя і карысныя ўсім — яны народжаны вашым уменнем, кемлівасцю.**

Сакрэты мыцця

▲ АДЗЕННЕ З ШАРСЦЯНОЙ ТКАНІНЫ мыюць у цеплаватай вадзе (не вышэй за 35° С). Для прадухілення звальвання і ўсадкі мыць і паласкаць рэкамендуецца ў вадзе аднолькавай тэмпературы.

▲ Мыючы РЭЧЫ З ШАРСЦЯНОГА ТРЫКАТАЖУ, пакладзіце ў ваду сталовую лыжку пітной соды — яна асвяжыць колер вырабу, ліквідуе пах поту; потым рэчы старанна прапалашчыце. Засцежкі на трыкатажных вырабах у час мыцця часта выцягваюцца. Таму перад мыццём варта зашыць з адваротнага боку краі засцежак, кішэні, а пад петлямі прыладкаваць стужачку. Гэтак жа робяць з манжэтамі і каўнярамі.

▲ ПАЛОШЧУЦЬ ШАРСЦЯНЫЯ РЭЧЫ 3—4 разы, злёгку адціскаючы, але не выкручваючы. Пры апошнім паласканні ў ваду можна дадаць адну сталовую лыжку воцату на 5 л вады — гэта надасць шарсцяным валокнам бляск. Пасля таго як лішак вады адціснуты, рэч трэба закруціць у махровы ручнік, які давядзецца мяняць (сама меней 2 разы).

▲ Не трэба вешаць МОКРУЮ ТРЫКАТАЖНУЮ РЭЧ на плечыкі: пад уласнай вагой яна дэфармуецца.

▲ НЕЛЬГА СУШЫЦЬ ШАРСЦЯНЫ ТРЫКАТАЖ на сонцы, бо ён можа стаць ад гэтага жорсткім.

▲ ПРАСАВАЦЬ ШАРСЦЯНЫЯ РЭЧЫ можна і з адваротнага, і з вонкавага бакоў, але абавязкова праз вільготную (лепш ільняную) ненакрухмаленую тканіну, тэмпература праса не павінна перавышаць 165—190°С.

▲ ЦЮЛЕВЫЯ ФІРАНКІ трэба перад мыццём добра страсянуць, потым замачыць у халоднай вадзе на некалькі гадзін, час ад часу мяняючы ваду. Але майце на ўвазе: калі сінтэтычныя фіранкі праляжаць доўга мокрымі, на іх могуць утварыцца складкі, якія потым не паддаюцца прасаванню. Пасля вымочвання апусціце фіранкі на 2—3 гадзіны ў раствор мыйнага сродку, прызначанага для мыцця вырабаў з сінтэтычных тканін, а потым мыйце іх у другой порцыі такога ж раствору з тэмпературай не вышэй 50°С, не выкручваючы і не адціскаючы. Прапалашчыце некалькі разоў спачатку ў цёплай, потым у халоднай вадзе.

▲ ДЛЯ АДБЕЛЬВАННЯ можна выкарыстаць адбельвальнік «Лілія-3», «Іней-2», «Універсальны-2». Тэмпература адбельвальнага раствору не павінна перавышаць 60°С. Сушыць фіранкі лепш і зручней, павесіўшы іх на карнізы. Потым можна зняць і адпрасаваць, калі ёсць патрэба, цеплаватым прасам.

▲ БЕЛАЯ БЯЛІЗНА з сінтэтычнай тканіны з часам становіцца шараватай. Вярнуць ёй першапачатковы выгляд немагчыма. Лепш пафарбаваць у колер чайнай ружы. Для гэтага пракіпяціце на працягу 5 мінут адну чайную лыжку сухога чаю ў дзвюх шклянках вады, потым вельмі старанна адфільтруйце і астудзіце. У атрыманы раствор апусціце рэчы на 30 мінут, пастаянна іх варушачы.

ПРАГРАМА ТЭЛЕПЕРАДАЧ

15 чэрвеня, ПАНЯДЗЕЛАК

Беларускае тэлебачанне

8.55. Выпускны экзамен па матэматыцы за курс сярэдняй школы.
9.00. Дак. фільм «Бярозавыя галасы».
15.05. «Маленькая паслуга». Маст. фільм.
16.30. Навіны.
16.35. Экран дзіцячага фільма. «Госця з будучыні». 1-я серыя.
17.40. «Замочак з сакрэтам». Мультфільм.
18.00. Дак. фільмы «Смех пад сонцам», «Нязгаснае ззянне фарбаў».
19.00. Абласныя навіны (Брэст).
19.10. Наш каментарый. «Грошы з паветра».
19.20. Амерыка: бацькі і дзеці. Перадача 3-я «Эдысоны і Шварцэнегеры».
19.40. Студыя «МЭТА». Майстэрня.
20.20. Сялянскай мудрасці крыніцы. Калгас «Слава» Нясвіжскага раёна.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. «Дзве стралы». Маст. фільм.
22.55. Спартыўны тэлекур'ер.
23.15. НІКа.
23.30. Існасць. Духоўна-рэлігійная праграма.

I канал. Астанкіна

5.00, 5.30, 8.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00. Навіны.
5.20 і 7.50. Ранішняя гімнастыка.
8.20. Дак. фільм «Песні Леля».
8.50. «Кот Базіліо і мышаня Пік». Мультфільм.
9.00. Футбол. Чэмпіянат Еўропы. Зборная Францыі — зборная Англіі.
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
13.10. Тэлемікст.
14.25. «Адпачывай».
14.40. «Карані травы». 1-я серыя. «Балада пра паненку Брукшдварыса».
15.55. «Шмат галасоў — адзін свет». «Сямейная сварка» (Узбекістан).
16.00. «Стартынэйджэр».
17.20. «НЭП».
17.50. Футбольны агляд.
18.15. Маст. фільм «Палюбоўнікі маёй маці» (Польшча).
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.40. «Новая студыя» прадстаўляе: «Сітуацыя».
21.00. Футбол. Чэмпіянат Еўропы. Зборная Галандыі — зборная СНД.
23.30. «Новая студыя» прадстаўляе.
0.05. І. Стравінскі. «Вясна свяшчэнная».
0.45. «Не забудзь азірнуцца». Маст. фільм.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. Час дзелавых людзей.
7.55. Вольны час. «ТБ-атэлье».
10.40. Сялянскае пытанне.
11.00. Футбол. Чэмпіянат Еўропы. Зборная Швецыі — зборная Даніі.
13.00. Весткі.
15.00. Там-там навіны.
15.15. Дзіцячая гадзіна (з урокам англійскай мовы).
16.15. Дзелавая жанчына.
16.45. Т. Ін. Ка.
17.00. Наш сад.
17.30. Тварам да Расіі.
17.45. Свята кожны дзень.
18.00. Футбол. Чэмпіянат Еўропы. Зборная Шатландыі — зборная Германіі.
20.15. Майстры. «Памяці артыста». С. У. Абразцоў.
21.05. Пятае кола.
22.00. Весткі.
22.20. Пятае кола. Працяг.
23.15. Ізраіль сёння.

ДА ВЕДАМА ТЭЛЕГЛЕДАЧОЎ І РАДЫЁСЛУХАЧОЎ МІНСКА І МІНСКАЙ ВОБЛАСЦІ

У сувязі з планавым капітальным рамонтам антэнна-фідэрных канструкцый тэхнічных сродкаў Мінскага цэха ўльтракароткахвалевых радыёперадатчыкаў перадачы па ўсіх тэлевізійных праграмах, а таксама па ўльтракароткахвале в ы х радыёстанцыях 15, 16, 17, 18, 19 чэрвеня будуць пачынацца пасля 14 гадзін.

16 чэрвеня, АЎТОРАК

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.40. «Фарбы зямлі роднай». Кінанарыс.
8.55. Выпускны экзамен па матэматыцы за курс сярэдняй школы.
14.55. «Дзве стралы».
16.30. Навіны.
16.35. Экран дзіцячага фільма. «Госця з будучыні». 2-я серыя.
17.40. «Звычайная небяспечная прыгода», «Бяскрылае гусяня».
18.00. Дак. фільм «Дзе яно, каралеўства Лябедзія?»
19.00. Абласныя навіны (Віцебск).
19.10. Наш каментарый. «Жыццё-біццё».
19.15. Якія мы гаспадары? «Нам не страшны шэры воўк...»
20.05. Банк і эканоміка. Інтэрв'ю старшыні праўлення нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь С. А. Багданкевіча.
20.35. «Самара-гарадок». Тэленарыс.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. «Любімец лёсу». Маст. фільм (Францыя — Германія).
23.25. НІКа.

I канал. Астанкіна

5.00. Навіны.
5.20. Ранішняя гімнастыка.
5.30. Раніца.
7.50. Ранішняя гімнастыка.
8.00. Навіны.
8.20. «Багатыя таксама плачуць». Маст. фільм (Мексіка).
9.05. Футбол. Чэмпіянат Еўропы. Зборная Шатландыі — зборная Германіі.
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.20. Канцэрт Краснаярскага ансамбля танца.
13.30. «Хто дапаможа беспрацоўнаму?»
14.00. Навіны.
14.25. Гэта было... было...
14.45. «Карані травы». 2-я серыя «Балада аб прабабулі Мальвіне».
15.50. «Спартыўныя куміры». В. Старшынаў.
16.10. Мультфільм.
16.20. «440 герц». Музычная перадача для падлеткаў.
17.00. Навіны.
17.25. «Сельскія хронікі».
17.55. «Чужая вайна».
18.15. «Багатыя таксама плачуць». Маст. фільм (Мексіка).
19.00. «Я хачу вам сказаць на развітанне...» С. Абразцоў.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Маст. фільм «У пятлі». 1-я серыя.
21.45. «Пяць кольцаў».
22.15. «Зорны вечар у Лужніках». У перапынку (23.00) — Навіны.
0.05. «Карані травы». Маст. фільм. 1-я і 2-я серыі.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. Час дзелавых людзей.
7.55. Вольны час. «Кветкі ў доме».
8.10. Эскулап.
10.40. Сялянскае пытанне.
11.00. Футбол. Чэмпіянат Еўропы. Зборная Галандыі — зборная СНД.
13.00. Весткі.
15.00. Там-там навіны.
15.15. Мульці-пульці. «Будзе ласкавы дождж».
15.25. «Дзіцячыя мары» (Францыя). 6-я серыя.
15.45. Студыя «Рост». «Кенгуру».
16.15. Прастора плюс.
16.45. Т. Ін. Ка.
17.00. «Дзеючая мадэль-2».
17.45. Парламенцкі веснік.
18.00. Наша экспертыза. Частка 1-я.
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. «Югаслаўскі варыянт». Фільм 1-ы «Папярэджанне».
20.20. Свет спорту вачамі фірмы «Жылет».
20.50. Крымінальныя весткі.
21.05. «Югаслаўскі варыянт». Фільм 2-гі. «Харватыя: боль і надзея».
22.00. Весткі.
22.20. Спартыўная карусель. «Швецыя-92».
22.35. «Апошні герой». Віктар Цой.

17 чэрвеня, СЕРАДА

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.40. Праграма перадач.
8.45. Студыя «МЭТА». Майстэрня.
15.10. «Уік-энд за мільён». Мастацкі фільм.
16.30. Навіны.
16.35. «Госця з будучыні». 3-я серыя.
17.40. «Брэменскія музыканты». Мультфільм.
18.00. «Чарнахвостая чайка». Дак. фільм.
18.15. Абласныя навіны (Гомель).
18.25. Наш каментарый. «Суверэнны звярынец».
18.30. Футбол. «Дынама» (Мінск) — «Трактар» (Бабруйск).
20.15. Беларуска-германскае прадпрыемства «Сега».
20.20. Праз згоду — да рэформаў. Інтэрв'ю старшыні Партыі народнай згоды, народнага дэпутата Рэспублікі Беларусь Г. Д. Карпенкі.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.30. «Каханнем за каханне». Маст. фільм.
22.50. НІКа.
23.05. «Прагну жыць...» Народны артыст М. М. Яроменка.

1 канал. Астанкіна

5.00, 5.30, 8.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00. Навіны.
5.20, 7.50. Ранішняя гімнастыка.
8.20. «Багатыя таксама плачуць».
9.50. «Ух ты, рыба размаўляе!» Мультфільм.
9.55. Навукова-папулярны фільм «Палац Саветаў».
10.15. «Зорны вечар у Лужніках». У перапынку (11.00) — Навіны (з сурдаперакладам).
13.10. Тэлемікст.
14.20. «Сёння і тады».
14.50. «Так і будзе!» Мастацкі фільм. 1-я серыя.
16.00. «Гэта толькі рок-н-рол».
17.50. Дзённік I Міжнароднага юнацкага конкурсу імя П. І. Чайкоўскага.
17.40. Допінг для прывіду камунізму.
18.15. «Багатыя таксама плачуць».
19.00. Тэма.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.35. Маст. фільм «У пятлі». 2-я серыя.
21.40. Фермата.
22.00. «Чорная скрыня».
22.30. «Цудоўнае Алены». (Пра мастака А. Раманаву).
23.25. Футбол. Чэмпіянат Еўропы. Зборная Францыі — зборная Даніі.
1.25. «Жыла-была мара». Фільм-канцэрт.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. Час дзелавых людзей.
7.55. Вольны час «Дамашні клуб».
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
15.00. Там-там навіны.
15.15. «Асеннi падарунак фей». Мастацкі фільм.
16.25. «Нагорная пропаведзь. Блажэнны пакорлівыя...».
16.55. Т. Ін. Ка.
17.10. «Далёкі Усход».
17.55. Наша экспертыза. Частка 2-я.
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. Тэлегульня «Лога».
20.00. Насустрач фестывалю мастацтваў. «Красная плошча запрашае».
20.30. На сесіі ВС Расіі.
21.00. Футбол. Чэмпіянат Еўропы. Зборная Швецыі — зборная Англіі. У перапынку — Весткі.
23.15. Рэтра. Мая Крысталінская.

18 чэрвеня, ЧАЦВЕР

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Дарога ў пекла». 1-я серыя.
15.05. «Каханнем за каханне». Мастацкі фільм.
16.30. Навіны.
16.35. «Госця з будучыні». 4-я серыя.
17.40. «Па слядах брэменскіх музыкантаў». Мультфільм.
18.00. Дак. фільмы «Каб горан не згас», «Ачаг».
19.00. Абласныя навіны (Гродна).
19.10. Зачытайце маё пісьмо...
19.15. Мерыдыян. На зямлі Міжрэчча.
20.05. «Рамансы». Фільм-канцэрт.
20.25. Тыдзень беларускага ўрада.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.30. Студыя «Формула».
23.00. НІКа.
23.15. «Геракл». Клуб культурыстаў.

I канал. Астанкіна.

5.00, 5.30, 8.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00. Навіны.
5.20, 7.50. Ранішняя гімнастыка.
8.20. «Багатыя таксама плачуць».
9.50. Мультфільм.
10.00. Футбол. Чэмпіянат Еўропы. Зборная Швецыі — зборная Англіі. У перапынку (11.00) — Навіны (з сурдаперакладам).
12.20. «Дом». Аб традыцыях старэйшага пакалення.
12.55. В.-А. Моцарт. Сімфонія № 15 соль мажор.
13.10. Тэлемікст.
14.20. «Так і будзе!» Мастацкі фільм. 2-я серыя.
15.30. «Пакуль гарыць свечка». Тэленарыс.
15.55. Фільм—дзецям. «Прыгоды Арслана». 1-я серыя.
17.20. ...Да 16 і старэйшым.
18.00. «Багатыя таксама плачуць».
18.40. Кінапанарама.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.35. Прэзентацыя VII тэлеконкурсу «Ялта-92».
21.00. Футбол. Чэмпіянат Еўропы. Зборная Шатландыі — зборная СНД.
23.30. «Лімпапо».
0.00. ТБ—версія.
0.30. «Так і будзе!» Мастацкі фільм. 1-я і 2-я серыі.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. Час дзелавых людзей.
7.55. Футбол. Чэмпіянат Еўропы. Зборная Францыі — зборная Даніі.
9.55. Вольны час. «Увага: здымаю!»
10.10. Момант ісціны. Былы дырэктар Чарнобыльскай АЭС В. Бруханаў адказвае на пытанні А. Каравулава.
11.05. Дак. панарама. «На схілах старажытнага вулкана».
11.20. «Малыя гарады — вялікія праблемы».
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
15.00. Там-там навіны.
15.15. Расійская Энцыклапедыя. І. А. Ганчароў.
16.00. Прадпрымальніцтва і традыцыі.
16.15. Школа менеджэраў.
16.45. Т. Ін. Ка.
17.00. Расія і свет.
17.30. Парламенцкі веснік.
17.45. Панове-таварышы.
18.00. Пятае кола.
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. Камерцыйны веснік.
19.40. Пятае кола. Працяг.
20.15. Хрона. У свеце аўта- і мотаспорту.
20.45. Без рэтушы. Віцэ-прэзідэнт А. У. Руцкой у прэс-цэнтры.
22.00. Весткі.
22.20. Крымінальныя паведамленні.
22.30. На сесіі ВС Расіі.
23.00. І. Стравінскі. Балет «Апалон».
23.45. Футбол. Чэмпіянат Еўропы. Зборная Галандыі — зборная Германіі.

19 чэрвеня, ПЯТНІЦА

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Дарога ў пекла». 2-я серыя.
15.05. «Нашы суседзі». Мастацкі фільм.
16.30. Навіны.
16.35. «Госця з будучыні». 5-я серыя.
17.40. «Прыгоды Мурзілкі».
18.00 Дак. фільмы «Паэзія без слоў», «У палоне юнацтва свайго».
19.00. Абласныя навіны (Магілёў).
19.10. Наш каментарый. «Плакала Саша, як лес высякалі...»
19.15. Рэха тэлемарафона «Выратуем дзяцей!» Прамая лінія.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. «Нашы суседзі». Мастацкі фільм.
22.45. «Агат — камень каштоўны». Супрацоўніцтва з Польшчай у правядзенні эканамічных рэформаў.
23.00. НІКа.
23.15. «На шляху да Барселоны». Сяргей Калеснік. Веславанне на байдарках і каноэ.

I канал. Астанкіна

5.00, 5.30, 8.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00. Навіны.
5.20, 7.50. Ранішняя гімнастыка.
8.20. «Багатыя таксама плачуць».
9.00. Кінапанарама.
10.10. «Клуб падарожнікаў» (з сурдаперакладам).
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.20. Футбол. Чэмпіянат Еўропы. Зборная Галандыі — зборная Германіі.
13.15. Брыдж.
13.40. Бізнес-клас.
14.20. «Будзем чакаць, вяртайся...» Мастацкі фільм.
15.45. «Прыгоды малога Гіпапо». Мультфільм.
15.55. Фільм—дзецям. «Прыгоды Арслана». 2-я серыя.
17.25. Чалавек і закон.
17.55. «Сіротка Эні». Мультфільм.
18.05. Дзённік I Міжнароднага юнацкага конкурсу імя П. І. Чайкоўскага.
18.25. ТБ «Нява». «Хто з намі?»
18.45. Эміль з Ленебергі». 10-я серыя.
19.10. Яраслаўскі фестываль «Жанчына ў тэатры».
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.40. «Поле цудаў», «Музагляд», «Адпачывай», «Хіт-канвеер», Выязное пасяджэнне «Палітбюро».
0.15. Відэадром.
0.45. «Будзем чакаць, вяртайся...» Мастацкі фільм.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. Час дзелавых людзей.
7.55. Футбол. Чэмпіянат Еўропы. Зборная Шатландыі — зборная СНД.
9.55 «Тэлебудсервіс».
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
15.00. Там-там навіны.
15.15. Першы тайм.
15.30. «Галоўны тут я».
16.15. Прастора плюс.
16.45. Т. Ін. Ка.
17.00. «Дзеючая мадэль-3».
17.45. М-трэст.
18.00. Белая варона.
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.20. «САС» і мастацкі фільм «Люстэрка».
22.00. Весткі.
22.20. «Швецыя-92».
22.35. «Кінограф». «3, 2, 1».
23.25. На сесіі ВС Расіі.

20 чэрвеня, СУБОТА

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.55. Выпускны экзамен па фізіцы за курс сярэдняй школы.
9.00. «Вітражных спраў майстар». Музычны фільм.
10.00. Паказвае Брэст. «Зямля і людзі».
11.00. Тыдзень планеты.
11.15. «СЭР». Мастацкі фільм.
12.30. Для дзяцей. «Суперкніга».
13.05. 20 мінут рэдактара.
13.25. Дзівосны свет.
14.00. Інстытут радыёматэрыялаў.
14.05. Дзіцячая тэлефілармонія.
14.45. «Збіральнік цудаў». Тэленарыс пра калекцыянера М. І. Рылко са Слоніма.
15.20. «Табар ідзе ў неба». Мастацкі фільм.
16.55. «Пойдзем за сіняй птушкай...» Выпускны курс тэатральнага факультэта Беларускай акадэміі мастацтваў.
17.55. Творчыя сустрэчы. Паэт Сяргей Панізнік.
18.55. Працістаянне. Маральна-прававая праграма.
19.55. «Вясна свяшчэнная». Спектакль ДАВТа Беларусі.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. «Сінема» прадстаўляе: мастацкі фільм «Гандзі» (Англія). 1-я серыя.
22.55. НІКа.
23.10. Футбол. КІМ (Віцебск) — «Тарпеда» (Мінск).

I канал. Астанкіна

6.30. Суботняя раніца дзелавога чалавека.
7.30. Ранішняя гімнастыка.
7.45. Спорт для ўсіх.
8.15. «Музычныя інструменты і іх гісторыя» (Германія). 3-я серыя «Арфа».
8.45. «Як дабіцца поспеху».
9.00. «Радыё «Труба». Забаўляльная праграма.
9.30. Цэнтр.
10.10. Гэта вы можаце.
10.50. Медыцына для цябе.
11.30. Даходнае месца.
12.20. «Пеўнічак». Мультфільм.
12.30. «Немцы ў другой сусветнай вайне» (Германія). Фільм 2-гі «Вайна на Захадзе».
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. «Пані ўдача».
15.20. У свеце жывёл.
16.20. «Чырвоны квадрат».
17.00. «Гульджахан». Мультфільм.
17.10. І. А. Ганчароў. «Звычайная гісторыя». Фільм-спектакль.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. «Што? Дзе? Калі?»
21.40. Мастацкі фільм «Лятаючая сцюардэса» з крымінальнага серыялу «Паляўнічыя за шэдэўрамі» (Італія).
22.40. Вячэрні альбом.
23.00. Навіны.
23.20. «Зорка па імені Сонца». Канцэрт, прысвечаны 30-годдзю з дня нараджэння В. Цоя.
1.40. «Жыгало і Жыгалета». Мастацкі фільм.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.20. Крыніцы. «Пра Мышкін з любоўю».
8.00. Баскетбольны агляд НБА.
8.30. Праграма «03».
9.00. Рускае відэа. «Выбар зроблены».
9.30. «Паўлаўскія паляванні». Дак. фільм.
10.00. «Плюс адзінаццаць».
11.15. «Як жыць будзем?»
12.00. «Маналог пра тэлебачанне». (Пісьменнік-сатырык Леў Наважонаў).
12.30. «Бурда модэн» прапануе...
13.00. Весткі.
13.20. «Ляўша». Мастацкі фільм.
14.45. Побач з Брадвеем.
15.30. «Месца пражывання». (Піяніст Мікалай Пятроў).
16.25. Пілігрым.
17.10. Складчына.
17.45. Экспацэнтр прадстаўляе.
17.55. Парламенцкі веснік.
18.10. «Маналогі Сяргея Юрскага». Частка 2-я.
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. «Музыка ў стылі «пепсі».
20.30. «Ля самага сіняга мора». Мастацкі фільм.
22.00. Весткі.
22.20. На сесіі ВС Расіі.
22.50. Маскі-шоу.
23.20. «Не падайце духам, паручык Галіцын...»

21 чэрвеня, НЯДЗЕЛЯ

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Лялечка». Мастацкі фільм.
10.55. Парады ўрача.
11.10. «Мінск-2 дазваляе пасадку...» Новыя эканамічныя і культурныя сувязі Рэспублікі Беларусь.
12.10. «Тое-сёе з паштовай сумкі». З удзелам выхаванцаў дзіцячай драматычнай студыі Белтэлерадыё.
13.00. НІКа.
13.45. «Не жадай зла, злом абернецца». Перадача 1-я «Прышэльцы».
14.35. Тэлебом. Забаўляльная конкурсная праграма з удзелам юных талентаў.
15.20. «Домік для ўсіх». Мультфільм.
15.35. Белыя і чорныя. Шашачны клуб.
16.05. «Бывай, Рыо». Мастацкі фільм з субцітрамі.
17.30. «Нам рана жыць успамінамі». Фільм-канцэрт.
18.15. «Сігма-92». Фестываль бальных танцаў. Перадача 2-я.
19.15. З панядзелка... Сям'я ва ўмовах рынку.
20.00. Панарама.
20.25. «Балада пра Сокала і Зорку». Мультфільм для дарослых.
20.40. Калыханка.
21.00. «Сінема» прадстаўляе: мастацкі фільм «Гандзі» (Англія). 2-я серыя.
22.30. «Каралеўскае паляванне». Шоу-казіно.

I канал. Астанкіна

6.00. Гадзіна сілы духу.
7.00. Рытмічная гімнастыка.
7.30. Тыраж «Спортлато».
7.45. «Вясёлка». «Фольк і фальклор» (Чэха-Славакія).
8.20. Раным-рана.
9.00. Магчыма ўсё.
9.30. Ранішняя зорка.
10.20. Дапамажы сабе сам.
10.50. «Ці то быль, ці то небыль». Аб творчасці А. Сіняўскага і Ю. Даніэля.
11.50. Марафон-15.
12.30. «Грай, гармонік!» Перадача з Новасібірска.
13.00. Дак. фільм з серыялу «Запаведнікі дзікай прыроды». Фільм 4-ы.
13.30. Маст. фільм «Марк і Сафі» (Францыя). Фільм 4-ы.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.20. Дыялог у прамым эфіры.
15.00. Клуб падарожнікаў.
15.50. «Шмат галасоў — адзін свет». «Жонка годзіць — нядобрае задумвае» (Францыя).
15.55. Дзённік І Міжнароднага юнацкага конкурсу імя П. І. Чайкоўскага.
16.15. Панарама.
16.55. Уолт Дысней прадстаўляе...
17.45. Навіны.
18.00. Тэлеоцыя.
18.15. Клуб «Жывая вада». Музычная праграма.
19.00. Мастацкі фільм «Загадка Эндхаўза» па раману А. Крысці.
21.00. Вынікі.
21.45. Спартыўны уік-энд.
22.00. «Рэха параненай зямлі». Літаратурна-музычная кампазіцыя.
23.00. Навіны.
23.25. Міжнародны дзень музыкі.
0.55. «Руф». Мастацкі фільм.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.20. «Залатая шпора».
7.50. Прызнанне ў каханні.
8.05. Паралельныя сусветы.
8.50. «Хочаце, верце...»
9.20. Грамадзяне свету. Інфармацыйна-публіцыстычная праграма.
10.05. «Суперкніга». 17-я серыя.
10.30. Аты-баты...
11.00. Кола агляду.
12.00. «Погляд з боку». («Рускія амерыканцы» аб эканамічнай палітыцы Расіі).
12.30. Візаві.
13.00. Весткі.
13.20. Акцыя «Пелікан». Дабрачынны канцэрт.
14.20. «Атрад». Мастацкі фільм.
15.55. У свеце жывёл.
16.55. Чэмпіянат свету па баскетболу сярод прафесіяналаў НБА.
17.55. Майстры. Уладзімір Ашкеназі.
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. «Санта-Барбара».
20.20. Майстры. Міхаіл Барышнікаў.
21.00. Футбол. Чэмпіянат Еўропы. Паўфінальны матч. У перапынку — Весткі.
23.45. Рок-кафэ.

РАДЫЁ

13 чэрвеня

Апошнія паведамленні: 6.00, 7.50, 15.00, 20.00, 23.00.

7.00 — ранішні канцэрт. 7.25 — «У нас у гасцях часопіс «Вожык». 8.00 — «Суботнім ранкам». 9.15 — праграма «Радыёкантакт». 10.15 — «Званочак». Праграма для маленькіх. 11.00 — «Фальклор». Радыёклуб. 11.30 — «Поп-хваля» 12.00 — «Увайсці ў кожны дом...» 12.30 — «Эстрадная студыя прапануе...» 13.00 — «Для веруючых і няверуючых». 13.40 — «Справа». Хроніка дзелавога жыцця. 13.50 — «Чалавек. Аўтамабіль. Дарога». 14.15 — «Наша гасцёўня». Радыёрасказ з вечара, прысвечанага 90-годдзю з дня нараджэння паэта Язэпа Пушчы. 15.15 — канцэрт. 16.05 — «Сябрына». Праграма для падлеткаў. 17.00 — «Паўгадзіны з меламанам». 17.30 — Спадчына». 18.00 — перадачы абласнога радыё. 19.00 — «Гасцінец». Рэкламная перадача. 19.45 — вячэрняя казка. 20.00 — «Дзень нашага жыцця». 20.30 — «Вячэрнія зарніцы». 21.00 — «Музычная пошта». 22.00 — канцэрт. 23.10 — музычная праграма. 0.00 — «Начны канал».

СОВЕТСКАЯ БЕЛОРУССИЯ СЁННЯ Ў НУМАРЫ

«Люстэрка». Інфармацыйная панарама.

Думкі ўслых. **«Вечназялёная бутэлька».**

Заметкі з выпадку. **«За ўсё прыходзіцца плаціць».**

«І вечны бой». Палітыка стала захапленнем, але не для ўсіх, — пішуць нам чытачы.

«Сакрэтныя і несакрэтныя архівы». Ці рассакрэчаны дакументы былога ЦК КПБ?

Пісьмо ў рэдакцыю. **«Мёртвая пятля».**

«У садзе і агародзе».

«Кругагляд». Агляд міжнародных падзей.

Праграма тэлеперадач. Фільмы тыдня.

Аб'явы. Рэклама.

ТЭЛЕБАЧАННЕ

12 чэрвеня

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Шклянка вады». Маст. фільм. 1-я і 2-я серыі.
16.30. Навіны.
16.35. Сем колераў радасці.
17.10. «Прыгоды маленькіх сяброў». «Залатыя словы». Мультфільмы.
18.00. «Доктар, зрабіце мяне прыгожай», «Анатоль ды Валянціна з кардона № 8», «Мастацтва ўсіх часоў і народаў». Дак. фільмы.
19.00. Абласныя навіны (Магілёў).
19.10. Наш каментарый. Чужы сярод «сваіх».
19.15. Тры кіты. Мастацка-публіцыстычная праграма.
20.15. Студыя «Тэлесябрына». «Калі помнім...»
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.30. Тэлебіржа.
21.45. «Распарадчык балю». Маст. фільм (Польшча).
23.30. НІКа.
23.45—0.25 Міжнародныя спаборніцтвы па кікбоксінгу сярод прафесіяналаў.

1 канал. Астанкіна

7.00. Футбол. Чэмпіянат Еўропы. Зборная Даніі — зборная Англіі.
8.40. «Казка пра Ігараў паход». Мультфільм.
9.05. Як дабіцца поспеху.
9.20. «Музычныя інструменты і іх гісторыя» (Германія). 2-я серыя «Валынка».
9.50. «Багатыя таксама плачуць». Маст. фільм.
10.35. «Паехаць — застацца...» Аб лёсах інтэлігенцыі, якая аказала супраціўленне таталітарнаму рэжыму.
11.25. Паэзія ў музыцы.
11.55. Відавочнае-неверагоднае.
12.35. «Заліў шчасця». Маст. фільм.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. «Адзін дзень у Крамлі».
15.05. Світанні Расіі.
16.35. ТБ «Нява»: «Хто з намі?»
16.55. «Страчоная «Галактыка». Мультфільм.
17.00. «Кубак з Мурана». Маст. фільм з серыяла «Паляўнічыя на шэдэўры» (Італія).
18.00. Футбол. Чэмпіянат Еўропы. Зборная Галандыі — зборная Шатландыі. У перапынку (19.00) — Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. «ВІД» прадстаўляе: «Поле цудаў», «Ток-шоу», «Адпачывай!»
23.00. Навіны.
23.20. «Цень буравесніка». Канцэрт, прысвечаны Дню незалежнасці Расіі.
0.50. «Інспектар Гул». Маст. фільм. 1-я серыя.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.20. У. Яхантаў чытае вершы А. С. Пушкіна.
8.25. «Галасы з дзяцінства». Харавая студыя на Чырвонай Прэсні.
9.10. Непазнаны Сусвет.
9.55. Вольны час. «ТБ-атэлье».
10.10. Фальклор. «Невядомыя культуры».
10.55. «Вехі. Адзін дзень з жыцця Расіі».
11.25. «Чароўны пярсцёнак». Лялечны спектакль.
12.15. «Я заўсёды буду побач». Дабрачынны канцэрт.
13.00. Весткі.
13.20. «Стрэлы Робін Гуда». Маст. фільм.
14.40. «Спыніцца, азірнуцца...»
15.25. Канцэрт ансамбля «Бярозка».
15.55. «Ордэн Арла — узнагарода Расіі».
16.45. Т. Ін. Ка.
17.00. Лёгкая атлетыка. Мемарыял братоў Знаменскіх.
17.55. Вінілавыя джунглі.
18.25. «Залатая шпора».
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. «Тры таполі на Плюшчысе». Маст. фільм.
20.45. Мульці-пульці. «Будзе ласкавы дождж...»
21.00. Футбол. Чэмпіянат Еўропы. Зборная СНД — зборная Германіі.
23.15. «У Тэрпсіхоры». Балетны агляд.

НАДВОР'Е

12 чэрвеня

Сёння ўдзень па рэспубліцы кароткачасовыя дажджы, навальніцы. Тэмпература паветра ў Віцебску — 18—20, Гродна — 19—21, Мінску і Брэсце — 19—22, Магілёве — 21—23, Гомелі — 22—24 градусы цяпла.

У наступныя двое сутак месцамі кароткачасовыя дажджы, навальніцы. Тэмпература паветра ўначы 8—13, удзень — 20—25 градусаў цяпла.

Л. САНКЕВІЧ, інжынер-сіноптык.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь,
Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь,
калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, В. ЖДАНКО, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), А. ЦІХАНОВІЧ, С. ШАЎЦОЎ.

НАШ АДРАС: 220041, гор. Мінск, праспект Ф. Скарыны, 77, рэдакцыя газеты «Звязда». ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 32-51-05, аддзела пісьмаў — 32-04-52, 32-41-92, навін — 32-60-13, даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-35-91.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі.

Рэдакцыя пакідае за сабой права не ўступаць у перапіску з чытачамі.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку».
Тыраж 81.098. Індэкс 63.850.
Зак. № 117.
Выходзіць 250 разоў на год.
Нумар падпісаны ў 21.00.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Парады на ўсякі выпадак

ПАДСТАЎКА ДЛЯ ЭЛЕКТРЫЧНАГА ПРАСА, якую можна сагнуць з мяккага металічнага дроту дыяметрам 8 мм і замацаваць на канцы прасавальнай дошкі, зручная для працы і гарантуе бяспеку ў пажарных адносінах.

КАЛІ У ЦАНГАВЫ АЛОВАК замест грыфеля ўставіць востразаточаны кавалак стальнога дроту, атрымаецца зручны разак для тонкіх работ з лаўсанавай плёнкай.

З МІКРАКАЛЬКУЛЯТАРАМ цяжка працаваць на сонцы ці пры святле настольнай лямпы. Лічбы на індыкатары будуць відаць лепш, калі да яго прымацаваць невялікую шторку-казырок.

ГУМАВАЯ УТУЛКА СІФОНА лёгка замяняецца коркам ад бутэлькі з-пад лекаў. Край яго па ўсёй акружнасці трэба зразаць так, каб краі ўтулкі адпавядалі краю прыціскнога корка. У цэнтры прабіце дзірку для іголкі. Цяпер новую ўтулку можна ўстаўляць — сіфон будзе працаваць, як новы.

НА САДОВЫМ УЧАСТКУ можна зрабіць душ з паплаўковым заборнікам. Мыцца будзеце заўсёды цёплай вадой, якая награваецца ад сонца. Пры такой канструкцыі выкарыстоўваецца вада толькі верхняга прагрэтага слоя.

СПАЯЦЬ РАЗАМ ДЗВЕ ДЭТАЛЬКІ будзе зручней, калі да падстаўкі паяльніка прымацаваць спружынны зажым «кракадзіл». У яго заціскаецца адна дэталь, а другую можна трымаць пінцэтам і паяць.

У ВАШАЙ КУХНІ ЦІ ВАННАЙ загудзеў вадаправодны кран? Вінаваты ў гэтым верхні беражок гумавай пракладкі. Не заўсёды ў такім выпадку трэба мяняць яе. Дастаткова абрэзаць верхні край пракладкі — і шум спыніцца.

ЗРАБІЦЬ ДЗІРКУ Ў КАФЛЯНАЙ ПЛІТЦЫ можна ручной дрэллю (у электрычнай вялікія абароты). Перад тым, як свідраваць, вострым канцом метчыка на месцы будучай дзіркі здыміце паліву, злёгку пастукваючы малатком па інструменту.

РЫБАЦКІЯ ЗГАДКІ

Як аснасціць закідушку

Вось яшчэ два спосабы (аб іншых мы пісалі раней) аснашчэння закідушак

Павадкі з кручкамі спосабам пятля ў пятлю злучаюцца з карабінчыкамі, а тыя — глухім вузлом з асноўнай лёскай, з такім разлікам, каб яны займалі гарызантальнае становішча (мал. 1).

Закідушку аснашчваюць двума, радзей трыма кручкамі, на канцы лёскі прывязваюць грузіла. Прымяняюць і слізкае грузіла, якое ставіцца паміж двума павадкамі (мал. 2). У гэтым выпадку стопарам для грузіла служаць карабінчыкі. Такая аснастка дазваляе лёгка замяніць павадкі з лёскай іншай таўшчыні і кручком іншай велічыні, павадкі паміж сабой не блытаюцца, калі здарыцца зачэпка — страчваецца толькі павадок з кручком. Асноўную лёску ставяць дыяметрам ад 0,2 да 0,5 міліметра — у залежнасці ад таго, на якую рыбу яна будзе прымяняцца. Даўжыня асноўнай лёскі 30—50 метраў. павадкі павінны быць танчэйшымі за асноўную лёску — ад 0,17 да 0,4 міліметра. Пажадана іх афарбаваць пад колер грунту. Даўжыня павадкоў ад 6 да 10 сантыметраў. Кручкі ад № 5 да № 8 — па рыбе. Грузіла ставяць вагой ад 30 да 100 грамаў. Чым мацнейшая плынь, тым цяжэйшым павінна быць грузіла. Адлегласць паміж карабінчыкамі і грузілам 20—25 сантыметраў. Вудзільна-хлысцік з бамбука, бярозы, ядлоўца або іншага матэрыялу, не даўжэйшае за 1 метр, абсталёўваюць мотавільцамі, на якія намотваюць асноўную лёску, павадкі захоўваюць асобна. Сігналізатарам паклёўкі служыць званочак, які мацуецца рознымі спасабамі да асноўнай лёскі пасля яе закідвання і выбару слабіны.

Закідушка прыгодная для лоўлі любой рыбы з любога берага: стромкага, вельмі пакатага і г. д. Перавага закідушкі — магчымасць далёка закідваць насадку, на 20—40 метраў. Гэта дазваляе лавіць вялікую рыбу.

Як узважыць без вагаў?

У рэцэптах, якімі карыстаюцца гаспадыні, заўсёды даецца разлік прадуктаў для прыгатавання ў грамах, прычым патрабуецца ўсяго па некалькі грамаў таго ці іншага. А якія вагі трэба мець, каб адважыць 10—20 грамаў прадукту? А як узважыць гарошыну? Паспрабуем замяніць вагі нейкімі іншымі меркамі, больш ужывальнымі, тымі, напрыклад, якімі карысталіся яшчэ нашы бабулі.

Гэтыя простыя меры вагі вам вельмі спатрэбяцца і для прыгатавання па даўніх рэцэптах, і для хатніх нарыхтовак на зіму.

ВАГА Ў ГРАМАХ:

Прадукты	Чайная лыжка	Сталовая лыжка	Шклянка
Цукар	10	25	200
Соль	10	30	325
Воцат	5	15	250
Вада	5	15	250
Алей	3	8	—
Лімонная кіслата	8	25	—
Мука пшанічная	10	25	160
Крухмал бульбяны	10	30	200
Масла	15	40	—
Малако	5	20	250
Смятана	10	25	250
Тоўчаныя арэхі	6	20	120

Перац — 25 гарошын — 1 грам
Лаўровы ліст — 10 штук — 1 грам
Гваздзіка — 18 галовак — 1 грам

Калі ў жанчыны вусы...

...то не варта асабліва перажываць. Ад іх можна пазбавіцца. Для гэтага спаліце (але не над газам) шалупайкі грэцкага арэха, попел развядзіце ў вадзе да ўтварэння вельмі рэдкай кашкі і дайце ёй адстаяцца. Гэтай выцяжкай змочвайце па некалькі разоў на дзень месцы непажаданага росту валасоў. І ён спыніцца.

У сённяшнім выпуску **«Хатняй энцыклапедыі»** выкарыстаны матэрыялы часопіса «Наука и жизнь», газет «Хозяин» (Масква) і «Советская Кубань» (Краснадар), іншых перыядычных выданняў, кнігі «Спадарожнік турыста» (выдавецтва «Фізкультура і спорт»), а таксама допісы нашых чытачоў і супрацоўнікаў рэдакцыі.